

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hídkaputól fímenet balra a 221. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, és ötörökön és szombaton délel. Ára évnegyedr 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ór 7 kr., 2-ór 6 kr., 3-ór 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

A „nyiltéri” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czinzenzökök.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, dec. 6.

(D.) Az ő Felsőge által Kolozsvárra összehívott gyűlés feladatát a többség véleményéhez képest megoldotta.

Beható tanácskozás alá vevén az 1848-i 1-ső t.-cikket, azt pozitív törvénynek vallja, s ezen pozitív törvény intézkedéséhez képes, az egyesülés részleteinek megállapítására, egyedül az e törvényben kijelölt pesti országgyűlést látja illetékesnek.

233 szavazó közül csak is a Rannicher urat pártoló, s a mint az ellenvéleményt aláírók névsorából is kiténik szám szerint 24 szavazó tartotta illetékesnek a jelenlegi országgyűlést arra, hogy az unio feltételeinek formálzásába hocsátkozzék. És így 209 többség áll e kérdésben a 24 ellen.

Es a 233 szavazó közül csak mintegy 33, a román hivatalnokok s képviselők közül, tartotta illetékesnek a szebeni gyűlés emanatióját, egy amaz alapon új országgyűlést az említett t.-cikk törvényhozási taglalására, s így b. Saguna nézete szintén 200 szózat irányában maradt kisebbségben.

Egy erdélyi országgyűlés possibilitására nézve tehát, a nagy többség egyhangú ellenkező szavazatát leszámítva is, maga a Rannicher és Saguna párt ellenkező véleménye egymást paralizálta.

Es így egy akár a mostani, akár az 1863-iki elveken alapult s bárminő külön erdélyi országgyűlés possibilitása tökéletesen non sensé vált.

A pesti közös országgyűlést magyar, székely, román, szász, örmény, s így az országban lakó minden nemzetiségek egyeztetett véleményével, kivéve az izraelitákat, kik fájdalom, egy választott által sem voltak képviselve, 176 szavazat pártolta, s nyilvánítá egyedül illetékesnek, a fennemlített két irányu töredék ellen.

Miután így a kolozsvári országgyűlés illetékessége a Zeyk Károlyt pártoló által éppen úgy tagadtatott, mint a Saguna bárót pártoló által; a szebeni gyűlés alapján hivatandó más gyűlés mellett pedig a Rannichert pártoló éppen úgy nem szólaltak fel, mint a Zeyket pártoló; egy erdélyi gyűlés illetékessége melletti vélemény a legjelentékenyebb szavazat-kisebbséget képezi, sőt az e tárgyban ellenkező vélemény magát a szavazat kisebbség egyenlősége által paralizálja.

A mi a tanácskozás folyamatát illeti, Európában soha gyűlés ekkora higgadtsággal nem folyt.

Bámulatos volt különösen a karzat magatartása, mely még a helyeslést is tökéletesen a képviselőkre bízta át, csak Köhalom követének megragadó szónoklatára hallatott egy pár hatalmas „éljen”-t.

Azt hisszük, hogy a románoknak s szászoknak nem lehet a magyar s székely képviselők ildomossága ellen panasza, s habár nagy jogtudásunk Dózsa Elek egy pár hidegen elmondott, de a törvény szigorára mutató észrevétele okozott egy percnyi izgatótságot; az sem recriminatio volt, csak tisztán elmélet; a minél a parlamenti szabadság sokkal többet szokott megengedni.

Részünkről becsüléssel említhetjük meg, hogy román részről ugyan némelyek recrimináltak; de szász részről senki sem, némileg az egy Gull uron kívül.

Román részről kiválólag az ősz, tisztos és szép külső metropolita, Saguna báró, az udvarias modernak szép jeleit adta, részint nyilatkozatainak objectív tartásában, részint abban, hogy irányszónoklatán kívül, a többi magyar nyelven tartotta, a mi által a közfigyelem eszméihez jobban hozzá férhetett, miután jelesen a székely székely s városok képviselői a román nyelvet nem értik. Mindenesetre ezen főpap sok rokonszenvet keltett fel köztünk maga iránt.

Rannicher ur, kinek eszméi ellen lapunk annyiszor harcolt, a szász képviselők egyik legkitűnőbb szónoka, s csak Konrád (köhalom) követ urat találtuk olyannak, ki a dialectica szépségében, s a német szavallat tisztaságában őt valamivel felülmúlta; meg lehet az utóbbi szónoklatának varázserejét emelte a szabadelvű eszme, melyet nagy szerencsével védelmezett. A szászoknak kitűnő szónokai még M a g e r K. és W a c h t e r; Gull ur kevésbé bir szenvedélyével, s mi-

dőn Konrád után beszélt, látnuk ajkait remegni. Rannicher ur is idegesnek látszik, midőn az ellen-szónoklatok egyes tételei élénkebben hatottak reá, tagjain ideges mozgás tünt fel, s ujjaival a lözsa asztalán játszott. De tud parancsolni idegességének, s midőn utolsó replicáját tette, csaknem egészen objectív irányban beszélt.

Habár a Zeyk álláspontját pártoló szónoklatok éle igen természetesen Rannicher urra volt irányozva, mint az egyik ellennézet vezérszónokára; de kérdésen kívül az ő talentuma közelismerésben részesült, annál inkább, mert nehéz és alig védhető álláspontja tevéen magát, ez álláspontot annyira védette, a mennyire csak lehetett, s e részben tagadhatlan éleseszsűséget tüntetett ki. Részünkről Rannicher ur álláspontjában azt becsültuk, hogy ő sem a februári patensből, sem az 1863-iki eszmékből, ígéretekből, tényekből nem meríté érveit, hanem az ország régi törvényei közt kereskedett. E törvények természetesen nem lehetnek kedvezők az ő álláspontjára nézve, mint a melyeknek jogfolytonossági consequentiái elől ki nem állhatott.

Az unio eszméjének morális ereje tökéletesen kivívta magát az által, hogy a szász szónokok minden pártkülönbség nélkül nyilván elismerték annak természetesen szűkségességét, s a románok sem tagadták meg azt.

Csak abban tértek el a pozitív törvényhez ragaszkodó többségtől, hogy ők Erdélyt külön akarták volna formulázni azon garantiaikat, melyek ennek alapjogokat biztosítanának. És nincs semmi kétségünk benne, hogy ha a pesti országgyűlésnek a bírdalom közös kérdését megoldani sikerül, a szász nemzet minden fia pártkülönbség nélkül csatlakozand az ország közös alkotmányához.

Ezt reméljük a románoktól is, Saguna ő exclja egyik értekezleten egy nyilatkozék, hogy az ő hifellekezete példánya az alkotmányos szerkezetnek. Ez állításnak következményei elől ő exclja ki nem állhat. Mi adta a görög ritus új erejét, mi adta báró Saguna metropolitai méltóságát s hatalmát? Az erdélyi és magyarhoni görög nem egyesült román elem unialása! Az erdélyi s magyarországi román elem politikai egyesülése éppen úgy egészíti ki az alkotmányos szerkezetet, és ebben ama nemzetiség erejét, életképességét.

Országgyűlési tudósítás.

V-dik ülés december 5-kén.

Elnök: A mult ülés jegyzőkönyvét magyar, német és román nyelven felolvastatván, kijelenti, miszerint Ratiu követ ur két helyről is megválasztatván, ő a hátszegi követség mellett marad. Felszólítja továbbá a szónok urakat, hogy a lehető röviden beszéljenek, szorosra a tárgy mellett maradv. Az első szólás jogát gr. Bethlen Gábornak adja.

Gr. Bethlen Gábor: Nméltságos országos elnök ur! Én még a szombati ülés alkalmával akkor irattam fel magamat, mikor Segesvár egyik követe hosszas beszéde végén, azt nyilvánította, hogy a kormányzékai tanácsos Rannicher ur indítványát pártolja, mire bátor vagyok megjegyezni, miszerint ezen indítványt Rannicher ur nem mint kormányzékai tanácsos, hanem mint szebeni követ tette, és csak is mint ilyen tehet.

Nem tehetem, hogy meg ne jegyezzem még, miszerint nem értem, mi adott, valamint Segesvár, ugy Szeben követének is alkalmat arra, hogy oly kihívó modorban lépjenek fel; mert azon ülésben a magyarok részéről csak is Kolozs megye követe szólott volt, ennek beszéde pedig, a mint azt mindnyájan tapasztalhattuk, erre ürügyet nem szolgáltatott.

A mi az itt felemlített változhatatlan hűség-ről contestatiót illeti, kénytelen vagyok nyilvánítani, miszerint nem hiszem, hogy nálamál büségesebb alattvalója léteznék Felsőge uralkodónak, csak hogy én egyedül Felsőge apostoli királyom és a századok óta dicsőségesen uralkodó dynastia iránt viseltetem általvalói hűséggel, és nem terjesztem ki sem a jelenlegi, sem a bukott ministerekre.

Jelen tanácskozásunk tárgya Felsőge uralkodónak f. év midszentihó 6-án 4691. sz. a. k. királyi rescriptuma, melyben a többek közt az áll,

Egyes példány ára 10 kr. o. é.

hogy mindenkben, a miket a kinevezett királyi biztos előnkbe terjeszt, teljes bizalmat helyezünk; ő nmlga, a királyi biztos pedig megnyitó beszédeben, melyről közbevetőleg megjegyzendő, hogy a „Siebeabünger Bote“ telegramja azt jegyzi meg: „Die Ansprache des Kön. Commissärs sieht die Union als eine Thatsache an“, a többek közt azt mondotta: „a pályatér nyitva, lépjen erre mindenki ő Felsőge iránti hódolattal, a haza szeretetétől és egymás iránti bizalomtól áthatva.“ Hódoljunk tehát Felsőge urunk akaratjának, viseltesünk egymás iránt bizalommal, igyekezzünk egymást felvilágosítani és meggyőzni, de e végre okok, argumentumok legyenek a fegyverek, melyekkel harcolunk, nem pedig kihívó mimikák és hangsúlyozások, melyek csak ingerelnek, a mi nem is parlamenti eljárás.

Hallottam az unio-törvény érvényessége ellen azon cülvetést felhozni, hogy az csak azért is elszórt határozat, mivel egyetlen egy országos ülésben vitetett keresztül; erre azt jegyeztem meg, hogy a reichsrathba való menetel a szebeni gyűlésen hasonlólag csak egy napon át tárgyalatott, és mégis annak érvényességét azon urak nem hozták kétség alá, és bementek a reichsrathba.

A mi már magát, a szönyegen levő kérdést illeti, megjegyezve még azt, hogy e teremben — még eddig — unio ellenes nyilatkozat egy sem nyilvánított, egyéni nézetemből kiindulva pártolom Kolozs megye követe Zeyk Károly ur indítványát, azon hozzáadással, miszerint a brassói követ ur által felhozottakat a feliratba felvétetni, és azonkívül azt is megemlítteti kérem, hogy mi a román testvérek jogos kívánatait is készek vagyunk a közös országgyűlésen kielégíteni.

Végre bátor vagyok a görög kath. érsek ő nmlgának a tegnapi napon tartott beszédjére a következő megjegyzést tenni:

Ő nmlga beszédje elején azt mondá, hogy nem tekint magát e helyt nemzete representásának, hanem mint realista, a korona küldöttjének, és mégis egész beszéde alatt a román nemzet nevében beszél, és mint a korona küldöttje is tul kívánt terjeszkedni az ő Felsőge által, és így éppen a korona által kitűzött egyetlen egy tanácskozási tárgyon, a mennyiben azt mondá, hogy nemzeti újból csalódik, mivel ezen gyűlés nem mondja ki határozatilag, hogy a román nemzet 4-ik nemzetnek vétetik be.

Azt állítja, hogy ur és szolga közt nem létezhetik synpatha. Noha merőben tagadom, hogy a magyar és román nemzet még régen is ezen vi zonyban lett volna, mert a román nemes épp oly jogosult volt, mint a magyar nemes, ellenben régen a magyar jobbágy épp oly szolgálatot tett földesurának, mint a román jobbágy; a balázsfalvi püspöki uradalomhoz tartoztak magyar jobbágyok is, és azt kérdem, hogy hát azért lehet-e állítani, miszerint a magyar nemzet szolgája volt a románnak, noha mondom, ezt merőben tagadom, igen sok szép példáját lehetne felhozni annak, hogy a szolga és ur közt a legbizalmasabb viszony létezett.

Azt méltóztatott mondani, hogy különböző nemzetek közt csak úgy létezhetik kölcsönös szeretet (dragostie), ha kölcsönös jogegyenlőség létezik, de hát nem éppen az 1848-ki törvény által mondatott-e ki legelőbb törvényesen a jogegyenlőség minden nemzeti és valláskülönbség nélkül.

Azt méltóztatott mondani, hogy a románok jogosultságát csak az 1863 dik év alapította meg, mire azon kérdéssel vagyok bátor felélni, hogy hát 1863-ban szüntett-e meg a románok urbéri szolgálata, és akkor lettek-e tulajdonosai az általuk birt földeknek; továbbá csak 1863-ban applicáltak-e legelőbb a románok főbb hivatalokba? és a Királyhagton tul levő románok, kikre az 1863-beli főemlített törvények nem terjed ki, még most is a szolgaság járma alatt nyögnek-e?

Továbbá azt méltóztatott mondani ő nmlga, hogy az 1848. 1. t.-cz. azért sem érvényes törvény, mivel ezt ő Felsőge nem birodalmi székvárosában, hanem onnan a forradalom által elűzötve, Innsbruckban saucionálta; már megengedjen ő nmlga, ha ezt egy forradalmár mondja, azon nem csodálkozom, de hogy éppen ő exclja, ki magát a dynastia oly hű emberének vallja, használ föl ily érvet, azon nagyon megütődtem, mert ezen eszme azt jelentené, hogy ha felsőge ur lkodónk kénytelen a birodalom székvárosát odahagyni, már eo ipso trónvesztett, és megszűnt uralkodó lenni, és az általa aláirt rendeletek vagy törvények nem érvényesek, mit merőben tagadok.

Végre áttérvén ő nmlga egyes beszédek ezáfolatába, azt méltóztatott állítani, hogy a balázsfalvi gyűlés jogosulva volt kötelező határozatokat

hozni; mire bátor vagyok azt kérdezni, hogy ugyan, ki jogosította fel azon gyűlést? a kormány semmiesetre nem. A kormány megengedte, hogy a román nemzet értelmisége összegyűljön, és kívánalmait formulázza és ezeket fölterjeszse, a mint ez tisztán kitetszik azon kormányzékai hivatalos irományból is, melyet bátor vagyok felolvasni, s a miben ez áll: tekintve vevén a királyi kormányzék az akkori körülményeket, és a följelentő püspöknek ajánlatát, megengedte azt, hogy a mindkét görög valláson levő espersek és a román nemzetből azok, kiket a két püspök értelmesebbeknek tart, egybegyűlhessenek; hol a királyi kormányzék által kinevezendő biztos jelenlétében, a román nemzetbelieknek kérelmei iránt tanácskozhassanak, de azt soha meg nem engedte, és soha sem is engedhette meg, hogy oda egy több ezrekre menő nyers tömeg összegyűlve, kötelező erővel bíró határozatokat hozhasson, a nélkül, hogy ezen határozatokat a kormány helyben hagyta, és megerősítette volna; oly határozatokról pedig, a melyeket a kormány megerősített volna, mit sem tudok. De tovább megyek, és azt mondom, hogy még az 1863-beli törvény érvényesítése után, a melyen a negyedik nemzetiség elismeréséről szól, sem lesz arra feljogosítva a tisztelt román nemzet, hogy nemzeti gyűléseiben oly határozatokat hozhasson, melyek a kormány megerősítése nélkül kötelező erővel bírjanak, mert ez csak anarchiára vezetne, és ha ma 40,000 ember ezt határozná Balázsfalván, holnap az agyagfalvi gyűlésen összeseregleg 60,000 ember éppen ellenkezőt határozhatna. De hogy csakis kívánalmak formulázása végett volt megengedve azon gyűlés, abból is kitetszik, hogy a megkésztett petitiot egy küldöttség nyújtotta be ő Felsőge nek, mire azon választ kaptak, hogy a jogegyenlőségről szóló 1848-beli kolozsvári, és az unio által Erdélyre is kiterjedő pozsoni törvények által kérelmek ki van elégitve.

A mi mar azon óhajást illeti, hogy a román nemzet 4 dik erdélyi nemzetnek cikkelyeztessék be törvényeinkbe, részemről nem vagyok ellene, hogy ez, ha csakugyan az 1848-beli törvények után is áll az, miszerint törvényesen Erdélyben csak három jogosult nemzet létezik, hogy mondom, ez megtörténjék, de mincuna a román nemzet ez iránt bizonyosan egy minden törvényes kelékekkel bíró és kérdés alá soha nem hozható törvényeket kíván hozatni, vélekedésem szerint, egy ily törvény hozatalára csakis a közös gyűlés jogos.

Es nézetem szerint a ő exclja által kolozs megyei követ Hoszszo József ur ellen fölhozott gyanúsítást vagyis hibáztatást is megzafolva lenni találok.

Székely Gergely: Kegyelmes uram! Magyar hazánk Erdélyország részének jelen gyűlése feladata és folyama körüli előleges fontolgatásaim után tekintettel a megvizsgálásunk alá adott törvények megdönthetetlen érvényességére; tekintettel sokat szenvedett hazánk és a pragmatica sanctio értelmében birodalmunk érdekére; tekintettel felsőge urunknak böles intézkedésekkel is biztosított legkegyelmesebb ígéretei őszinteségére és tekintettel a magán körökben e hon minden ajku és hitű népeinél tapasztalt hangulatra, azon reményben ringatva léptem vala be e terem küszöbeim, hogy feladatunk megoldásában csak egy óhaj és egy nézet füzendi össze e gyűlés minden tagjainak honfi kebelét, azonban e hó 2 kán tartott ülés folyama atatt meg kelle győződnöm arról, hogy a 17 évek gyászos eredményei, melyek a hatalmas állam ereje, tekintete, hitele és a népek anyagi s szellemi jóllétének csökkenésében rémesen mutatkoznak, nem nyújtanak mindnyájunknak elegendő okulást arra nézve, hogy még most is testvérileg ölelkezve sorakozzunk apostoli királyunk által dicsőben fölemelt legitimitás biztosan védő lobogója alá, sőt az említett gyűlésben több erélyes szónoklatokat kellett hallanunk, melyek a centralisalo és germanisalo törekvések, a jogeljárás elmeletek és jogfiok keserü emlékét ébreszték fel keblemben, és éppen azon beszédeknek elveim s nézeteimmel ellenkező állításai ezáfolására valék bátor nagyméltóságodtól szólhatásra engedélyt kérni.

Miután azonban az előttem jelentkezett több tisztelt elvbarátaink által az alaplan állítások, jog s igazság érveivel megdöntettek, nem kívánván ismétlésekkel a tanácskozás folyamatát nyújtani, csak néhány megjegyzésekre szorítkozom Szeben és Segesvár nagy tekintélyű követi nyilatkozataikra vonatkozólag:

Először is köszönetet mondok Szeben város érdemes követének, hogy Erdélynek Magyarországgal való unioja történetét összeállítá, nem azért, mert megtanított, hogy a mohácsi vész óta 1848

előtt a folytonos tractatusok dacára is az unio nem létesült, hanem azért, mert ez által is saját állításával szemben megerősítette Kolozs megye dekrétumának azon állítását, hogy ezen unio nem rögzített, hanem több százados óhaj és egyezmények által érettséghez érte, s ha még ehez számítottuk azt, hogy a legnagyobb akadály mindig éppen az erdélyi székely és szász nemzeteknek és a magyar trónnál demokratikusabb intézményei és az erdélyi bevett vallások egyenjogúsága iránti féltékenységében rejlett, és hogy a pozsonyi törvényhozás az unio törvények hozatalával egyidejűleg a teljes jogegyenlőséget nemzet és vallás különbség nélkül kimondván államalkotmányt legdemokratikusabb alakra fektet, és így minden akadály elenyészve azon nagy nyomtatékú érvét t. követ ur, s társainak, hogy azon törvények 24 óra alatt rohamosan hozatott, senki is alaposabban meg nem döntheti, mint önmaga tevő.

Nem hagyhatom megjegyzés nélkül, hogy Rannicher ur indítványát a szász universitás határozatára fektet, vagy legalább is szószoki ügyességgel ahoz igen közel viszonyba helyezé; én tisztelem az universitás jogait törvényes határai közt, de hogy az arra hivatkozás mellett is Rannicher ur indítványának érvei nyomtatéka és pártolói száma föltölti súlyt lehessen, el nem hallgathatom.

Segesvár érdemes követének azon célzatos modorát illetőleg, miszerint a román nemzet politikai joggyakorlatoktól megfosztó törvények emléket több százados molyok közül itt is előidézi; noha Mikó t. követ társam igen helyes megjegyzésekkel kísérte, de minthogy ezen a testvériség ellenében többször felhasznált vérszűgyver, a mint látszik, nincsen egészen felérve. Kérem a követ urat és társait, tanulják meg b. Saguna érsek ő excellenciájától azon igazságot „A betű megöl, szellem a mi élet ad”, s tekintsek az idő szellemét, midőn azon törvények hozattak, a török hadakkal folytonos küzdelem és a havasalföldi vajdák változókon hűsége között, s ha elfogulatlanok csak úgy tekintik, mint a modern ostromállapot szabályokat, s hogy mintán a török iga és hadaktól szabadultunk, hogy törvénykönyveinkből azok s mint sok elavult törvények ki nem töröltettek, oka leginkább országgyűléseink ritkán tartásában rejlik, és sajátságos az, hogy azoknak kitörölése is éppen azon napon 1848. május 30-án történt, midőn a magyar nemzet annyira intimidálta a tisztelt szász követeket is éppen azon törvények által, melynek megsemmisítésére Gull ur, dacára román szabadságért lángoló érzelmeinek, annyira áhitozik.

Pártolom Kolozs megye t. követé indítványát és Bömech ur, s kevés számú, de character-fest társai által benyújtott pótvajaslátot.

Dózsza Elek: (Marosvásárhely köv.) Alázatos kérelmem az, hogy mintán extiád a beszéket rövidre méltóztatott utasítani, ezen utasítás alól némi részben méltóztatnék engem fölmenteni, s engedelmét adni arra, hogy részint állásom, részint a szönyegen levő ügyek érdekében, terjedelmesebben szólhassak, mint az elnöki utasítás irányában engedelmességem megengedhetné.

Kegyelmes uram! tisztelt gyűlés! Megszűntlén a szönyegen levő 1848-ik évi I. törvények, mint a törvényes születés minden kellekeivel ellátott gyermek, Erdély utolsó országgyűlésének oly törvényes gyermeke, melynek törvényességét, nem egy Luthandel, de még az angol korona jogúirekhez hasonlítható jogtudósok collegiuma sem volna képes megdönteni; én mint jogtudor, jogtanár, s egyszersmind hazafi, a jog szentségében gyökerező rendíthetetlen meggyőződésemmel fogva, Erdélynek Magyarországgal unioját, bevégzett ténynek tartottam (helyes), és tartani fogom, mig élek (helyes). Ezen meggyőződésben nem rendíthetnek meg engem a közbejött azon események, melyek ha megtörténtek nem lettek volna, elbírhók sem volnának. Megtörtént ugyanis az, kegyelmes uram! tisztelt gyűlés! hogy az ezen törvények által kiegészített magyar szent korona birodalmának épsege megátádatott, azon osztrák császári hadvezér báró Puckner által, a ki mint a magyar királynak és Erdély fejedelmének képviselője 1848-ban, azon országgyűlést, melyben ezen szönyegen levő törvényeket képviselje nevében s tehát ünnepélyesen és megmásíthatatlanul utolsónak nyilatkoztatta. Megtörtént kegyelmes uram, tisztelt gyűlés! hogy a magyar király nevében a szent István koronája épseget helyreállítandólag a hallatlan merészségű Bem generalis által Erdély a szent koronához ismét visszafoglalattott. Megtörtént kegyelmes uram, tisztelt gyűlés! hogy az osztrák császári fegyverek orosz segedelemmel, a szent korona épseget felbontva, Erdélyt visszafoglalták a birodalomhoz, és bennünket Magyarhontól elszakítottak. És én ezen események után, mint hajdan a római nép jószerelmé mély érzetében a szent hegyre — sacer mons-ra, visszavonultam a jog szentség palládiumával azon szent hegyre, melyet ezen palládiumunknak legalább magamban védelme végett elfoglalni kötelességemnek ismertem. Hogy ezután mik történtek, mellőzöm; mert nem szabad most infandum renovare dolorem, s csak annyit jegyzek meg, hogy mintán az 1861. évben kellett remények felápolását csakis vakítóknak tekinthetnem; s mintán a magat irányomban némi kárpótlásra köteleztettek érzelt szerencse engem érdemem felett megtisztelni kívánó ajándokát visszautasítottam, eszűndes magányomban visszavon-

ultam mindaddig, mig közelebről a szönyegen levő felséges királyi leirat által és alapján, Erdély alkotmányosnak nevezett országgyűlése hirdettetett ki. Ekkor az érdem m feletti bizalom a közvélemény parancsoló hangjával keresse fel elvonnultságom szent hegyén, csaknem úgy, mint hajdan a római visszavonult népet Menenius Agrippa, s ezen szent hegyről leszállásra sürgetőleg hívott fel. Kegyelmes uram, tisztelt gyűlés! harez támasztaték ez által lelkemben, — palládium-ösi hivatásom s honpolgári kötelezettségem között kinos harc, melynek egyéb eredménye nem lehetett, mint a közvélemény szerint is annak kimondása, hogy Erdélynek külön országgyűlésén megjelenem — lehetőségem reám nézve. És én mégis itt állok, és lehetőségem lett, hogy a kik előtt múltam s ezen nyilatkozatom ismeretes, ha kiméletből elhallgatják is, legalább gondolni fognak — a következetlenség, általam elkövetett s vénségemet megszeplősítő bűnére. Igazolnom kell ennélfogva magam, — bocsánatot kérve, ha ezáltal a tisztelt gyűlés figyelmét illetéktelenül fásasztanám.

Én nemcsak mint jogtudor, nemcsak mint jogtanár, a kinek szóznál és tetteimmél szent kötelezettségem — tanítványaimnak — a haza reményeinek szívébe a jogérzelem szentségét csepegtetni, nem ismerhetvén el a tények és ezen események azon hatalmát, hogy jogot enyésztesz legyen, s azoknak legfőbb csak annyi erőt tulajdoníthatván, hogy jogértő lehet; azon gyűlést, mely kihirdettetett nem tekinthetem Erdély alkotmányos országgyűlésének, s nem is tekintem annak; hanem tekintetem s tekintem egy olyan gyűlésnek, melyet urunk királyunk szent koronája — a szent István koronája — alattvalói megvigasztalólag és megnyugtatólag azért hívott össze, hogy mint magyar király, Magyarország irányában végrehajtói tiszte betölthetése végett, mielőtt a kérdésben forgó törvényeket teljesedésbe vétetné, keresztény fejedelmi lelkiismerete megnyugtatólag meggyőződést szerezhesse magának az iránt, hogy az érdekelte erdélyi lakosok, ezen törvény végrehajtását maguk is óhajtják s kívánják; constualt tehát egy olyan gyűlést, a melyről saját meggyőződése szerint feltehesse, hogy Erdély lakosai jogegyenlőségükkel érdemlő tolmácsa leend, azon értelemben, hogy ha azt a kérdés alatti törvény érvényességének fentartásához ragaszkodását szilárdul nyilváníti, ezen törvény fentartását és végrehajtását fejedelmi tiszte nem tarthatja. E végre s ezen fejedelmi tiszte betöltését könnyítő és annak eredményét a jövőre nézve biztosító uton meggyőződést szerezni, az én bitem szerint, urunk királyunk ő Felségének teljes joga volt, valamint minden hű alattvalója is viszont kötelezettségük kellett hogy érezze magát arra, hogy felséges urának ilyen, népei boldogságát célzó meggyőződése eszközzésére segédkezet nyújtson, s ott, a hová hivatott, az igényelt nyilatkozat végett megjelenjen.

Ilyen levén véleményem szerint a kihirdetett gyűlés; én azon megbírást, hogy alattvalói kötelezettségemet, ezen értelemben teljesítsem, el is fogadhattam lelkem nyugalmával, el is fogadtam, s itteni állásom azt eléggé tanúsítja. És így már tájékozva levén, a tisztelt gyűlés jelen állásom fölől minden kifogások ellen fedeztetnek érezhetem magam; s áttérek a napi rendre azon megjegyzéssel, hogy én, mintán ő Felsége által tetszése szerint alakítottok tekintem ezen gyűlést, tiszteletben tartani kívánom azon tetszése szerint kijelölt határt is, a melyet tisztelt leirata ezen szavaiban „egyedül és kirekéztőleg” előnkbe szabni méltóztatott. Nem folytathatom annál fogva a közelebbi két gyűlésben hallott, tulajdonzó szónoklatokat. Nekem magamat a kimért határozat között kell magam iránti kötelezettségem fogva is tartanom. (helyes). Egyébiránt én azon szónoklatokat olyan ventilek kinyitása eredményének tartom, melyek ha maguktól meg nem nyílnak, az okos vezetőknek meg kell azokát nyitni, és miért? — azért, hogy a gáz a tulbevitt kallaunt szét ne szakaszsa. Tartatniok kelle ezen szónoklatoknak, mert a mult idők keservei gáza által érintett léleknek ilyenén lecsapulás utján kelle magát komolyabb kitörésektől megóvni. Először is szólók tehát a felolvasott királyi leirathoz. Ezen kegyelmes leiratban ő Felsége biztosítást nyújt az iránt, hogy kormánya ezutánra a jogfolytonosság terére lépett és szakított a jogvesztés „verwirkung” teoriája rendszerével, mely teoriára nézve nem hallgathatom el megjegyezni, hogy előttem megfoghatatlan nemcsak az, hogy miként születethet az, egy magát per excellentiam kiválólag constitutionalis miniszternek nevező és tartatni kívánó ember agyában, hanem főleg az is, hogy miképpen próbáltathattott el az érvényesítetoi azon kormány által, mely idegen országokkal, s név szerint a lengyel és holsteini ügyekkel szemben, a verwirkolás „jogvesztés” teoriája alapatlanságát, s jogellenességét ugyanakkor nem csak állította, hanem ezen állítását nyomtatékosan, fegyveres erővel is érvényesítette a holsteini ügyben.

Ezen ellenmondást a legkiméletesebb kifejezéssel én megfoghatatlannak és érthetlennak nevezem. Továbbá ugyanazon kegyelmes királyi leiratban kifejezetten elismertetvén az, hogy mi a magyar szent korona birodalmának része, hogy mi Magyarországgal szoros kapcsolatban álló nép vagyunk, ezáltal egyszersmind megbírást tartottak azon ábrándok, melyek Erdélynek és a magyar szent ko-

rona többi birtokainak, a Lajthán tuli osztrák birodalomba olvasztását tűzék vala ki törekedéseik céljául, s anyoi fájdalmat, keserűséget, és annyi kárt okozának. Ki van mondva a kegyelmes királyi leiratban az is, hogy ő királyi Felsége mindazok után, a mik történtek, a történelmi jogérzelem tiszteletben tartása, az ő alkotmányának helyreállítása által kívánja megalapítani birodalma belcsendjét, s egyszersmind küllhatalmát, tekintélyét is. És ő Felsége ezéltől intézkedései véglegesége kimondása által tisztelt leiratában bennünket az iránt is biztosított, hogy meg fognak szünni azon experimentatiók, melyek oly sok költségbe és bizodalom csökkentésbe kerültek, s a melyeknek, szinte 17 év óta szegényítettve, csaknem martalékaivá lettünk. Mindezek így levén, kedves kötelezettségemnek ismerem Kolozs megye igen érdemes követé azon indítványát pártolni, hogy urunk királyunk ezen vigasztaló és megnyugtató kegyelméért hálás köszönet nyilváníttassék általunk.

Kegyelmes Uram! Tisztelt gyűlékezet! Fölolvastattak itt a kegyelmes kir. leiratban említett 1848. évi azon 1-ső articulus, a melyekre vonatkozálag ezen legfelsőbb kir. leiratban a nyújtott biztosítékok mellett még azon utasítás is foglaltatik, miként azokat revidáljuk, vagyis a mint szóval ki van fejezve azoknak re visioja tüzettetett ki. Két kitzitobb tárgya van ennélfogva ezen fölolvastott királyi leiratnak egyik t. i. a népeit megnyugtatói akaró Fejedelem hivatásából folyó az iránti biztosítás, hogy ő Felsége a jogfolytonosság elvén alapított kormányt állított fel; a másik pedig ezzel kapcsolatban kimondása annak, hogy ezen értelemben tüzte ki ő Felsége a kérdésben levő törvényeknek re visioját. Nekem ennélfogva azon feladatra nézve, mely előnkbe tüzett, és a melyet nekünk meg kell oldanunk, igénytelen nézetem az, hogy mi azt másképpen nem tehetjük, mint ha a királyi legfelsőbb leiratnak ezen két tárgyának kapcsolatát használjuk iránytlan gyanant jelen tanácskozásunkban. Midőn tehát ő Felsége azt kívánja, hogy ezen törvények revidáljuk, ez csak is abban állhat tisztelt gyűlékezet, hogy a jogfolytonosság elvénél fogva, mintán ezen 1848-ki 1-ső törvények minden kellekekkel ellátott, alkotmányos országgyűlésen hozatott, Felséges urunk által szentesített, és végrehajtás által megerősített, annak alapján Erdély képviselői a pesti közös gyűlésbe meghivatván, s abban részt is vevén, már a jogfolytonosság elve azt kívánja, hogy azon munkát, a melyet megkezdettek Erdély képviselői a közös gyűlésen, de közbejött események miatt be nem végezhettek, ott fogjuk fel s folytatassuk, a hol alkotmányos életünk gyakorlata föl lett függesztve. Akkor lesz tehát elég téve a királyi szónak, s akkor lesz valósitva a fejedelmi biztosítás, a hogy ha mi a pesti közös országgyűlésre meghivatunk, s ott az 1848-ban megkezdett munkát tovább folytatva, bevégezzük. E végett óhajtam az is lett volna, hogy Erdély uniojának szönyegen levő kérdése, nem mint Erdély uniojának kérdése hozassék szönyegre, hanem úgy mint a magyar szent korona integritása helyreállításának kérdése és ennek megoldására nézve, folytatólag az 1848-ban megkezdett törvényes utat, Erdély képviselői a pesti közös országgyűlésre meghivassanak.

Mintán azonban már ez meg nem történt, kérdés, hogy itt miképpen és micsoda értelemben tétethetik elég azon fejedelmi kívánságnak, miszerint az 1848-ki törvény ezen gyűlésen revidáltassék? Megjegyzem, miként ezen szó, re visio, a mi törvénytarunkban, a mi alkotmányos szótárunkban merőben ismeretlen, és azt a kegyelmes leirat se magyarázta meg ugyan, de azon értelmezés szerint, melyet annak bazánkban és egyebütt is adtak, két értelme lehet. A re visio szó tulajdonképp csak egy cselekvényt fejez ki, t. i. egy megtörtént ténynek, vagy műveletnek még egyszeri átnézés, vizsgálati bírálat alá vesetés, a minek után kétféle eredménye lehet, ugymint, vagy az, hogy a mi megvizsgáltott, az helyesnek és kívánatosnak tartatván, kimondatik, hogy az a re visio következtében helyben hagyatik, jóvendőre nézve fentartatik; vagy az, hogy a mi revidáltatik, a közbejött változások és érdekek módosultságánál fogva nem tarthatatik helyesnek, másként elintézendőnek mutatkozik, és a revisionnak ezen esetben hatása az, a revidált akár törvény, akár kötés, akár irás, akármi nem felélvén meg annak, a mire iratott, módosittatik, megváltoztatik és rendeltetésének megfelelőbbé tétetik. Ezeknek előre bocsátása után most az a kérdés, hogy ezen gyűlés, mely felséges urunk királyunk parancsa iránti engedelmességét a lehetőség határáig tanúsítani most sem akarja elmulasztani, miképpen és minő értelemben teljesitheti ezen re visioit parancsoló fejedelmi akaratot. Én azon vélekedésben vagyok, hogy a kérdésben forgó re visioit azon eredménnyel végre nem hajthatjuk, hogy mi ezen szönyegen levő törvényen legkisebb változtatást tehesünk.

Nem tehetjük pedig ezt részint a jogfolytonosság életkérdési elvénél fogva, részint azon oknál fogva, mivel ezen törvény I ső cikkében az ugyanazon tartalmu pozsonyi 7-ik törvények nemcsak megemlíti, hanem éppen Erdély törvénye gyanánt el is fogadva levén, ha ennek változtatásába bocsátkozunk, egy oly törvényt változtatnánk, mely nem csak a mi törvényünk, hanem Magyarországgal közös törvény; ennél fogva annak akárminemű vál-

toztatása, csak is a közös törvényhozás utján történhetnék meg. (Helyes.) Nem elegendhetünk a re visio ilyen hatású végrehajtásába azért sem, mivel arra Felséges urunk királyunk a szönyegen levő felséges leiratában bennünket mintegy ujjmutatólag utasított is. Mit ir ugyan is ő Felsége? Megemlítvén azon szoros kapcsolatot, melyben Erdély, mint Magyarország része Magyarországgal van egybekötve; azt mondja, hogy ezennel kitziti nekünk ezen cikk revidálását, de egyszersmind azt is tudatva, hogy a pozsonyi 7-dik törvények revidálását kitzíte Magyarország kihirdetett országgyűlésére is. Már a midőn ezen kérdésben levő törvények az erdélyi 1-ső és magyarországi 7-ik törvényből alkotvatván, egyellen egy törvényeknek tekintendő, ő Felsége nyilvánítván azt, hogy azon törvény re visioját ide is oda is, kitzíte, ugyanazon egy közös törvényt úgy revidálni, hogy azon változtatás történhessék, csak is közös gyűlésen lehet. Egyébiránt, ha szintén ki nem mondotta volna is ő Felsége, már ezen megkülönböztetés kimutatása által utasít bennünket arra, hogy azt revidáljuk. De nem úgy, hogy azon a törvényen a magyarországi közös gyűlésen kivül valami változtatást tegyünk. Ennél fogva teljesítendő levén a fejedelem által igénybe vett re visio, azt mi úgy teljesithetjük, a mint teljesíteni lehetséges a törvény és a szent korona joga megsértése nélkül; t. i. az által, ha ezen törvényt mi bírálat alá vesszük és bírálat alá véve azt, ha a többség úgy fogja találni, hogy az helybenbágyandó és fentartandó. De egyszersmind azt is kimondjuk, hogy a revisionnak ezen törvény módosítását is eredményezhető műveletét a jogfolytonosság elvénél fogva nem itt, hanem csak a közös országgyűlésen hajthatja végre, nyilvánítván Felséges urunk királyunk előtt, hogy mivel mi is meg vagyunk győződve arról, hogy az 1848-ki törvények anyoi közbejött változások, s anyoi izgalmas mozgalmak után csakugyan revidálást kívánnak és érdemelnek, mi attól idegenek nem vagyunk, hanem azt mind a kimondott jogfolytonosság, mind a törvény szentsége iránti kötelezettségünk mély érzetében csak is ott teljesithetjük, hol azt, annak érvényességét és állandóságát ígérőleg teljesíteni lehet, t. i. a közös gyűlésen. — Esedezzzék ennél fogva ő Felségénél, hogy ezen kötelezettségek teljesítésé végett, bennünket oda minél hamarabb meghíni méltóztatassék.

A mi már a szönyegen levő k. leiratnak az 1848-ik évi 1-ső törvények re visioját tárgyzó rendelet következtében felolvasását illeti azon törvényeknek, nem hallgathatom el bocsánat-kérés mellett, kijelenteni, hogy óhajtottam volna, miként annak felolvasása, hitelesebb példányból történt legyen.

De az már felolvasatván és alkalom is levén nyújtva, hogy ki nem tartotta elég hitelesnek a felolvasott utányomatot, azt mi benne netalán hibás volna a hitelesebb nyomtatvány megtekintése után fölfedezhesse, és fölfedezését gyűlésünk elébe terjeszse: én ezen felolvasott szöveget veszem tekintetbe, kész levén minden az itélőmester ur ő méltóságának átadott hitelesebb szöveg alapján tendő helyreállítását elfogadni. Revidálólag kell tehát belebocsátkoznom a kérdés alatti törvények bírálatába, nem csak azért, hogy az, a mi kívánatik teljesítve legyen; hanem azért is mindenek fellett, hogy kitessék, miként a közelebbi ülésekben ezen törvény helybenbágyatása ellenében tolmácsolt aggodalmaknak alapatlansága földerítették. Ezen törvények kezdő §-ában, melyet — ha nem eleneztetik, fölolvashatok, e mondatik: „valamint a testvér Magyarokban minden lakosok jogegyenlősége kimondva és életbe léptetve van, ugyanazon módor, itt is a hazának minden lakosaira nézve, nemzet, nyelv és valláskülönbség nélkül örök és változhatlan elvül elismeretik és az ezzel ellenkező eddigi törvények ezennel eltöröltettek nyilváníttatnak.” Kérem már most, van-e alapja azon állításnak, mely szerint e törvény elfogadásával a nemzetek jogegyenlősége kockázattá volna, és éppen azért kívánatos volna oly re visio, melynek következtében több biztosíték nyilváníttatnék. Én azon meggyőződésben vagyok, hogy midőn egy ország minden lakosaira nézve, nemzet, nyelv és nyelv különbség nélkül kimondatott a jogegyenlőség, kimondatott egyszersmind azon lakosok nemzetiségeinek jog egyenlősége is, kimondatott azon lakosok vallása és egyháza jogának egyenlősége is, és ennél több biztosítékot kívánni nem lehet. Ha pedig a nemzetiségek fölizgatott, mert nem izgult (élénk helyeslés), érzései megnyugtatóására nézve nemely itt általánosságban kimondott elv alkalmazatos individualisálása szükséges volna, azt kérdem, nem törőlhettek-e meg az azon gyűlésen, mely arra competens, a közös országgyűlésen? s valyon — méltóztatassanak az illeők ezt jól megfontolni — könnyebben megtörténhetné-e ez itten, azok után, a melyek Erdélyben történtek, és a melyeket csak az idő orvosló hatalma fog valaha elfelejtetni, mint egy pesti közös gyűlésen, egy nagy többség valószínűleg kesedesebb, higgadtabb és biztosabb tanácskozása utján. (Folytatjuk.)

Siganna: Köszönöm Excellenciának, hogy alkalmat adott, miszerint egy kis igazolást tehessek; előttem szóló igen tisztelt követ urnak azon állítására miszerint a követ ur azért nem találja pártolónak az én csekély indítványomat, mert először az ő felségének és a koronának szentségét,

nyos érületét már az előleges tanácskozásban volt szerencsém tolmácsolhatni, ezennel szavamról lemondok, pártolva Kolozs megye követének indítványát, azon hozzáadással, melyet Brassó követe ajánlott. (Éljenzés.)

Elnök: Lassel Ágoston.

Lassel Ágoston: Lemondok.

Elnök: Zeyk József.

Zeyk József: Lemondok szólagsi jogomról, pártolva Kolozs megye követének indítványát. (Éljen.)

Elnök: B. Kemény István.

B. Kemény István: Gr. Bethlen János által kikötött feltétel mellett szavamról lemondok. (Éljenzés.)

Elnök: B. József Lajos.

B. József Lajos: Én is lemondok a szólagsi jogomról. Azt hiszem véleményem nincs miért mondani. (Éljenzés.)

Elnök: Domokos László.

Domokos László: Elállók a szótól. (Éljenzés.)

Elnök: B. Löwenthal Sámuel.

B. Löwenthal Sámuel: Brassó követe által ajánlott indítványt pártolva, lemondok szavamról. (Éljen.)

Elnök: Berde Mózes.

Berde Mózes: Pártolom Kolozs megye követének indítványát, s szavamról gr. Bethlen János önműltága által fentartott kikötés mellett lemondok. (Éljenzés.)

Elnök: Gajzágó Salamon.

Gajzágó Salamon: Kolozs megye követének indítványát pártolva, azon hozzáadással, mit Brassó követe ajánlott: lemondok szavamról. (Éljenzés.)

Elnök: B. Szentkereszti István.

B. Szentkereszti István: Pártolom ns. Kolozs megye érdemes követének indítványát: szavamról lemondok. (Éljen.)

Elnök: Béli Gergely.

Béli Gergely: Szavamról lemondok. (Éljenzés.)

Elnök: B. Apor Károly.

B. Apor Károly: Szavamról lemondok. (Éljenzés.)

Elnök: Gr. Kálnoky Dénes.

Gr. Kálnoky Dénes: Én szólszani kívánok.

Elnök: Jakab Bogdán.

Jakab Bogdán: Bethlen János önműltága által fentartott feltétel mellett lemondok szavamról, pártolva Kolozs megye érdemes követének indítványát. (Éljenzés.)

Elnök: Gr. Bethlen Farkas.

Gr. Bethlen Farkas: Lemondok szavamról. (Éljenzés.)

Binder: Fentartja szavazási jogát.

Gull: Fentartja szintén.

Sebnéider: Lemond.

Gaetani: Szólszani akar.

Florian: Szólszani akar.

Muresanu: Lemond a szóról.

Hosszu József: Már a mult ülésen egyikén kimondottam, hogy Zeyk Károly követ társam indítványát pártolom és ekkor azt is kijelentettem, hogy román választóim nevében kerestem akarok beadni a tisztelt gyűléshez, hogy azt a Felsőházhoz fölterjeszteni méltóztatnék azon kérelemmel, hogy a Felsőház ezt a pesti közös országgyűlés elé mint törvényjavaslatot terjesztesse. Ha megegedtem méltóztatnék, az a mai ülésben föl fogom olvasni.

Elnök: Nagy Sámuel.

Nagy Sámuel: Három nappal ezelőtt bejelentett beszédemmel nem kívánom a tisztelt gyűlést fásztítani. (Helyes.) Pártolom Kolozs megye érdemes követének indítványát, azon hozzáadással, melyet Brassó követe ajánlott.

Elnök: Gróf Haller Ignác.

Gr. Haller Ignác: Lemondok szavamról.

Elnök: Már most fel fogom szólítani azokat, kik nem állottak el a szótól. Moga királyi hivatalos uran van a szó.

Moga Demeter: Nyilvánítja, hogy miután a véleményen levők nem akartak szólszani jogukról lemondani, tehát ő is beszél, még pedig azért, mert a két napellenyeltések után kitűnt, hogy moga, miért pártolják Siagnát. Engedelmet kér, hogy románul beszél, habár éppen olyan jól beszél magyarul, mint bárki más a teremben, de tiszteletet követel nemzetének, s ezért románul fog beszélni. Kérhözhatja, hogy nemzete nyelvét, egy 1.200.000 ember nyelvét, a hazában oly kevesen beszélik. Ők mint románok a Felsőház parancsára vettek részt a 63-ik gyűlésben, hogy ezzel hibáztak volna, arra nézve nem ismeri el a jelen gyűlést illetés bírónak, s ezért magát igazolni nem tartozik. A szebeni gyűlésbe örömmel ment, mert a királyi előterjesztés első pontjában a román nemzet igényeinek elégtétel ígértetett. A szó 48-ban a forradalomban is résztvett, saját testvére ellen harcolt, s így kérhözhat, hogy míg ő 48-ban az unio mellett volt, miért ment Szebenbe 1863-ban a gyűlésbe? Ezt mint a román nemzet fia tette. 1848 előtt ő már a honorator osztályhoz tartozott, nemes, s így személyes jogai voltak. Az 1791-iki törvényhozás a románokat a kívánt jogokban nem részesítette. 1837-ben Szebenben országgyűlés volt, ott megválasztott a candidatio a román részről is, de Pap Sámuel román, ki akkor megválasztott, elhagyta val-

lását. 1848 előtt sok szép beszéd mellett a románok nem léphettek be az alkotmányba. 1848-ban megnyitott a jogegyenlőség, örveudett a régi előjogok elenyésztésén, a valláskülönbség megszüntén; de akkor is csak személyes érdekek határoztak. Kimondott az unio a nélkül, hogy a románoknak petíciójuk meghallgatott volna. A balázsfalvi gyűlés csak petítiót készítet, de ez által semmi törvénytelen tényt nem követett el; azon gyűlés elég éretten volt arra, hogy az unio hátrányait átláthassa, s ez értelemben kérvényezett: Az országgyűlés azonban nem hallgatta meg küldötteit, elmentek a császárhoz, onnat leküldötték Pestre a palatinushoz, az a ministeriumhoz utasította; onnat elküldötték Battyányitól Kossuthhoz, Kossuthtól Eötvöshöz, s még Isten tudja kikhez, a kik abban az időben ott voltak, de sehol sem hallgatták ki őket, holott az oláhok akkor a magyarok mellett voltak. Haza jöttek, tehát minden remény nélkül; ekkor szóló mint unioista állott a románok közt, képzelné lehet, mi nő nehéz helyzetben volt.

Szomorú az unio emléke, sokkal inkább tiszteli a határt, semhogy a Dózsa által említett nevetek felhívásá. A béke ugy állott helyre, hogy a nyerstömög kezéből a hatalmat a császár kiragadta, s ekkor jött az absolutismus. Az octoberi diploma az alkotmányt helyreállította. Nem említi a 61 és 62-ben történetek, csak a 63-ik országgyűlésre tér vissza. Akor remélték a románok, hogy a magyarok meg fogják adni kívánásaikat, melyek a kir. propositioban benne foglaltak, t. i. a nemzet és vallás bevételeit. Tudjuk mi történt. Szóló azt is tudja, hogy azon fűvös törvények a mostani állapotban nem jöttek volna soha létre. Mit tehetünk volna 63-ban egyebet, mint a szászokkal — egyet kivéve, — hogy a király akarata folytán bemintünk az országgyűlésbe. A szebeni gyűlésnek kötelessége volt a románok kívánatait teljesíteni. Kénytelenek a 63-iki alapot, mint reakció nézve életkérdést védelmezni. A magyar gyűlés választási törvénye szerint Krassóvármegye 6 követet küldött 200,000 lakóssal, Máramaros 9-et küldött. A magyar választási alap democraticus alapra van fektetve, de nem ugy Erdélyben, mert itt féltek a magyarok, hogy Kolozs megye 6 követe közül négy oláh választanának, a mi szégyen volna. A szólszó ezen gyűlést éppen ugy országgyűlésnek tekinti, mint a szebeni és pesti gyűlést, mert mindkettőt a király hívta össze. A Saguna indítványára vonatkozólag kijelenti, hogy örömd, miszerint tegnap nem beszéltetett, mert nagyon fel volt Dózsára hevítve. Még b. Kemény, gr. Bethlen Gábor és Dózsa az azon mondataira, hogy a nép izgatott, de nem izgatott állapotban van; kijelenti, hogy az nem áll, hogy őket valaki izgatná. A szólszó 63 éves lévén már, volt ideje tanulni; tudja, hogy van a románok közt is egy pár nagy ur, de hogy báró Kemény szerint meg lehetnek a románok elégedve, az nem áll. A románok nem kenyérkeresetből hivataloskodnak, hanem nemzeti érdekből. A szólszó is ügyvéd volt, de azt daczára annak, hogy jövedelmezőbb volt, mint a hivataloskodás, elhagyta. Egy szép reggel aztán arra ébredt fel, hogy ki neveztek tanácsosnak. Elfogadta, hogy nemzetének használhasson. Neki is van egy kis kunyhója, a hol az eső nem veri meg, s így a többi értelmes románokról is biszi, hogy meg tudnak élni hivatal nélkül is, stb. stb. Végül pártolja Sagunát.

Bohethliu: Zeyk, Dózsa, Hosszu, gr. Bethlen Gábor, b. Kemény Domokos beszédére hosszan felel. Beszédét ezen szavakkal fejezi be: Uram én is jelen voltam az 1848-iki gyűlekeletben, én is azok közé tartozom, a kik egyhangulag kimondották az uniót; nem tettem ezt mintha a tolongások és a Kolozsvártt kifüggesztett lobogóktól tartottam volna; belégyeztem azon törvényezikhez hozatalába, mely által nemzetem egyenjogúságát elérhetni véltem, több részről azon biztosítást nyerve, hogy az unio elhatározása után egy a román nemzet egyenjogúságát kimondó törvény fog hozatni; de ez még nem történt. Többen vannak itt az 1848. évi tizes bizottmány tagjai közül, azon bizottmány közül, mely a románok Balázsfalván szerkesztett kérelmét tárgyalta; de ezen kérelem csak egyszerűen tétetett át a pesti országgyűlésnek, miglen a szász nemzet ajánlójog; sem a nyelv, sem a román nemzeti egyenjogúság nem éretett el; sőt ellenben a népoktatás tárgyában oly törvény hozatott, mely a román nyelv további lézését merőben fenyegette. Érsek Saguna indítványát pártolva, kéri, miképp az 1848-iki évi I. törvényezik egy b. Saguna indítványa szerint összealkotott országgyűlésben ujjonra tárgyalassék.

Konrad: Kegyelmes uram! magas gyűlekezet! Elismerem az idő becses voltát, méltányolni tudom azon nemes önmegtartózkodást, melylyel ezen magas gyűlekezetnek anyai tiszteletre méltó tagjai a szóról leküszöbtek; de azon véleményben vagyok, hogy a napirenden levő kérdést részről még egy oldalról is fel lesznek képesvilágosítani, mely eddigéig legalább nem érintette, s mely nemzet-társainak megnyugvását lényegesen előidézendi (halljuk); ez szolgáljon méltóságunk, ha nem közönsök le szavamról (halljuk).

Állásom a jogfolytonosság (éljen). Követem, mint Ariadne mentő fonalat, minden következetességgel.

Ezek szerint a fonalat ott kell felkeresnem, a hol elbogyott, t. i. 1848-ik évnél (helyes), és habár

azon kérdés fölül, vajjon bir-e az 1848. évi I. törvényezik teljes jogerővel vagy nem? az ellen-táborokból ellenkező állítást hallottam — még sem kívánok e kérdésben ítéletet hozni. Megelégszem, ha meg is kell vallnom, miként az utolsó lényeg-telen kellék: a kihirdetés végett nyomtatott törvényezik újanni aláírásuk és megerősítésük — lényeg-telen kellék, mondom, hiányzott, a kétségbe nem volt megerősítéssel és szentesítéssel, megelégszem azzal, hogy az én nemzetem nem vonta akkori időben ezen törvény jogervényességét kételybe és teljesszámulag megküldötte az 1848. évi pesti országgyűlésre követeit (Tetszés.)

Azon nyilvánítás kétségbe vont jogervényességét illetőleg, mely szerint azon kérdés támadott, vajjon a szász követe az 1848. évi Kolozsvártt tartott országgyűlésen az unio törvényre nézve tett nyilvánításuk t. i. helyesléstük, bir-e a szász nemzetre nézve kötelező erővel vagy nem, a mult ülésben több szónok és leginkább a tiszteletré méltó tordai követ annyira alaposan nyilatkozott, hogy ahoz csak helyesléssel kell járulnom. (Élénk tetszés!)

Nem is tartom feljogosítva magunkat itt ez által meg egyszerűen azon kérdést megfontolni: vajjon jogervényes-e azon törvény, melyet nemzetem 17 évvel ezelőtt elismert és követeit (éjente!), és még azon esetben sem, ha a szász nemzetnek kárára volna — hiszen nem bennünket érne a felelőség, hanem azokat, kik 17 év előtt ezen törvény hozatalába belégyeztek — nem eselekezhettek következetesebben, mintha ezen törvény jogervényességét elismerem De keblmet azon lelkes és megnyugtató meggyőződés tölti, hogy Erdélynek Magyarországgal unioja nem vált a szász nemzetnek hátrányára (helyes). Ad retinendam coronam hívta be őseinket egyik magyar király ezen országba, de e korona uraim! asztal István koronája (helyes, halljuk!), és a móbácsi vész előtti idő nem volt a legrosszabb, a melyet a szászok a történelem tanúsítása szerint Erdélyben éltek. (Ugy van.)

Majd kétszáz évtől fogva ezen koronával és általa az osztrák birodalommal egyesülve, Erdélynek Magyarország és az osztrák birodalommal egyesülése a pragmatica sanctio által több mint 100 évvel feloldhatlanná vált, és bárhogyan ezen időtől kezdve 1848. évig néhány rövid szerencsétlen kísérlet kivéve, Ausztriában a centralizáló kormányzati mód nem volt ismeretes, mégis ezen időbe esik Ausztria nagybatalmi állásának virágzása, ezen időbe azon események, melyekben Európában az osztrák birodalom volt hangadó. — Ezzel azt hiszem, azon állítás, hogy a dualisticus államszervezet, osztrák nagybatalmi állásának hátrányára van, meg van ezafolva (élénk tetszés), és ha megvallom, miképp a szász nemzet történelmi büséggel ragaszkodik az osztrák birodalomhoz; tudom egyszersmind, hogy a magyarok Ausztria nagybatalmi állása fentartásáról obajttástól lelkesedve vannak. (Helyes!) Közömbös lehet tehát a szászok legfőbb közgazdasági és törvénykezési hatóságát jövedőben Pesten akár Bécsben felkeresni, csak hogy szabadellvűleg és igazságos törvények által kormányoztassék. (Helyes!)

Mindkettőről meg vagyok győződve, mert meggyőződésem szerint az egész világon nem található a constitucionalis jogoknak szivósabb őreit — mint a magyarokat. (Ugy van). És az 1848. év óriási lépéseket tett a szabadság ösvényén, a melyen folytonosan előrehaladni az idő szelleme kívánja. Miért félnek tehát egy néhány nemzetem közül Erdélynek Magyarországgal uniojától? municipális szerkezetünk, nyelvünk és nemzetiségünk elvesztését féltek? annak elvesztése bizonyára fájdalmas volna. Szervezetünk népünknek drága, általános elismert, szép és jó; elvesztését a nép fájlalná; hisz Magyarországon is felgyuladt a megyék autonóm kormányzásérti harcza, felelős kormány ellenében, Magyarországon is fenmarad például a Kunságnak külön szervezete és ezért fenállhat lényegében a mi municipális szervezetünk is a nélkül, hogy az unio ezt gátolná (helyes), és ezen feltétel alatt az 1848-ik évi VII. törvényezik 5. §-a szerint jogosultunk ennek fentartását követelhetni. (Helyes.)

A nyelv és a nemzetiség a szászoknak is épp oly szent javai, mint a magyaroknak az övé, ezért meg vagyok győződve, nem leend Magyarhonban senki, a ki ezeket tőlünk megtagadná. De nem is engedjük elvéteni annyival kevésebbé, mert a többi nem magyar nemzetiségek, melyek Sz. István koronájához tartoznak, a legesekélyebb ebbeli kísérletnél természetesen szövetségeseink volnának a parlamentarizmus küzdőterén. Látni való tehát, mi nem kegyelmet, hanem jogot követelünk. (Helyes.) Látható, hogy birunk némely garantiákkal ezen jogot elérhetni (So ist) mindenestre többet, sokat többet, mintha ellenszégülésben volnánk; és ha így Kolozs megye érdemes követe, illetőleg tisztelt barátom Brassó városa követe indítványához csatlakozom, és ha a szász kisebbség jelenleg ama szerencsés helyzetben van, hogy az itt jelenlevő magyar és székely tagokkal egy véleményben lehet, azt ezennel alhatározottan — ki kell nevében jelentenem — csak lelkiismerete vezette és nem babérok utáni törekvés, a melyek valóságilag számunkra és politikai hitünk számára a mult években nem termettek. (Zajos több ideig tartó tetszés.)

Binder: Hosszu beszédében Rannichert támogatja.

Kajetánu: Hosszu beszédében pártolja Sagunát.

Gr. Kálnoky Dénes: Nmltségú báró! országos elnök ur! tisztelt gyűlekezet! Egy tárgyról, bármely fontos legyen is az, ha a többség véleménye oly határozottan nyilvánul mint az előnkbe terjesztett kérdésre nézve, arról hosszabban szólni annyit tenni, mint a többség figyelmét más szavakkal elmondott ismétlésekkel fásztítani. (Helyeslés). Én ennél fogva igen röviden nyilatkozom; csak néhány észrevételre szorítkozván. Szeben város érdemes követe, főkörmányszéki tanácsnok mlgos Rannicher ur szónoklatában a német nemzetre hivatkozott, oly értelemben nyilatkozván, miszerint az nem oly gyönge, hogy itt levő testvéreik, rokonai meggyőződését elnézve. Nem azért említem föl ezen nyilatkozatot, mert azt megezáfolni akarnám; megezáfolták azt a tények, megezáfolta azt egy több százados mult, mely fényesen bebizonyította, hogy a magyar és székely nemzet többnyire a maga megrövidítésére, testvériesen kívánta a szász nemzet jogait oltalmazni és védelmezni. (Helyeslés). De azért kívántam ezen tárgyról megemlékezni ne hogy halgatásunkkal eljárásunkra nézve gyanura szolgáltatásunk alkalmat a jogos érdemes német nemzetnek, melynek rokonszenvét, részvétét mindenkor tisztelni és nagyra becsülni tudtuk, mit annál inkább kellene fájlalunk, mert csak a közelebbi időkben a bécsi Reichsrathban azon nemzet több jelessei igen méltányosan emlékeztek meg igaz ügyünkről, éppen akkor, midőn a birodalmi a tanács egy szász tagja, — hazánkfia, — államférfi, mely bölcseséggel hangoztatja, hogy nincs magyar kérdés. Pedig uraim! látjuk, hogy van magyar kérdés; de nem csak hogy van, hanem a magyar kérdés szerencsés megoldásától remélhetjük a birodalom alkotmányos életének és nagy hatalmi állásának megszilárdulását. Még egy pár szót kívánok a nagyon tisztelt érsek b. Siagnna ö nmltágnak a tegnapi ülésben mondott beszédére megjegyezni. Azt méltóztatott mondani; „nekem is van fölfogásom a birodalom iránti büségről, az alkotmányról.“ Miután Felsőház urunk a birodalom biztonságát a jog folytonosságba helyezteték, és miután mint azt előttem több igen jeles szónokok bebizonyították, — az alkotmányos élet alapja csak is a jog folytonosság lehet; nmltségűd nyilatkozata remélni engedni, hogy velünk egy uton, az alkotmányos uton, fogja kívánalmait valamint hiteinek követeléseit sikeresíteni, és ezt annál inkább remélhetjük mert ha nem is egy atyának, de egy anyának, — a szenvedő hazának vagyunk fiai, a melynek külön érdekeinket alárendelni, és annak javát, és boldogságát közösen előmozdítani nem csak legszebb, de legzentebb kötelességünk.

Gull: A szólszó több előtte szóló beszédére obajttott volna felelni, szeretett volna beszélni a centralisatio és germanisatio, a birodalom egységéről, melyről a szólszó hite szerint a kormány sem mondott le, csupán más uton akarja keresztül vinni; szeretett volna beszélni a szász nemzet ispanjáról, s arról, hogy mennyiben különböznek a szász hivatalnokok a megyék és székely székek hivatalnokaitól, s ha valjon okai-e azok, hogy az absolut kormány — miként mondják — nyakunkra nőtt? szeretett volna bebizonyítani, hogy az ágostaiak püspöke által élvezett 6000 forint egyházak függetlenségét legkevésbé sem gátolja stb., Azonban hódol ő is a közobajttásnak, s röviden a tárgyra tér. Kijelenti, hogy még mindig kételkedik az unio-törvény jogervényességében, még pedig belső hiányai miatt. Azon meggyőződésben él, hogy lehetetlen az 1848-iki törvényeket nagy ugrás nélkül keresztül vinni. Az unio kérdés a szólszó szerint csak akkor fog sikerrel megoldatni, ha az még egyszer tanácskozás alá kerül.

Hosszu József: A december 2-án tartott ülésben nyilatkozattam, miszerint román küldöim nevében egy formulázott kérest fogok az országgyűléshez benyújtani, a végre, hogy az ő felségéhez felterjesztetvén, a legelső közös pesti országgyűlésre mint királyi előterjesztés vagy is törvényjavaslat küldessék; most tehát csak azt kellene felolvasnom.

De miután több oldalról megtámadtattam, e megtámadásokra röviden felelni kívánok. (Halljuk!) Különösen Moga kir. hivatalos ur beszédére azt kívánom megjegyezni, hogy már 17 évi meggyőződésem, miként csak ugy tehetjük országunkat boldoggá, ha Magyarországgal kezdet fogunk. (Helyes.) Már 17 évi meggyőződésem az, hogy csak az akarja az ország boldogságát, ki az 1848-diki I. t. cikket törvénynek ismeri el. Nem mondhatam ki ezen véleményt, mert az absolutismus alatt beszélni nem volt szabad, de 1860-ban a mint beszélni lehetett, azt mindjárt ki is mondottam. Törtétem is ezért elege; mert a hány njság volt, az mind nem egyébről beszélt, hanem hogy Hosszu renegat. De szememben ezt eddig senki sem merete mondani, csak Moga ö méltósága mondá, hogy kétségben van az iránt, vajjon román vagyok-e. Erre csak azt felelem, hogy majd az utókor fog arról tanúságot tenni, vajjon román voltam-e, és mások hibeb fiai voltak-e nemzetünknek, mint én? Már most felolvasom az említett kérest. (Halljuk!)

A jogfolytonosság alapján bevégzett tény le-
vén Erdélynek Magyarországgal unioja, választóim nevében a következő feliratot indítványozom a Felsőházhoz benyújtani, a végett, hogy azt a Felső-

mint királyi proposíciót a pesti országgyűlés elébe terjeszse:

1. Kéréssek ő Felsége, hogy felséges czíme közé vegye fel a „románok Nagyjedelmé” czimet is.
2. Ismertessék el a román nemzet a többi törvényes nemzetekkel hasonlójának.
3. Cikkelyeztessék be a román nyelv egyenjogúsága, és e 3 pont legyen megemlítve a koronázásokról kiadandó diplomában is.
4. Léptetessék életbe a pozsonyi 1847/8-ki a választásról szóló pozsonyi V-dik törvényczikk, mely szerint minden 30,000 lélek kiűdhessen egy követet az országgyűlésre.
5. A megyék képviselőire nézve, ide értve a székely és szász székleteket is, ohajtanám azt, hogy azok a pozsonyi VI-dik t. cikk szerint, a népképviselőt alapján szerveztessenek, szabadságában lévén a közigazgatási nyelvet, tekintettel a minoritásra is — meghatározni.
6. A községek szerveztessenek a népképviselőt alapján, joga lévén közigazgatási nyelvével minden községnek meghatározni.
7. A judicialban a II-dik forum legyen Erdélyben.
8. Erdély jövedelme és kiadása, ideértve az államadóságokat is, kapcsolattassék össze Magyarországgal, s így kezeltesse.
9. A vasutvonal N.-Váradtól a Mezőségen keresztül Brassóig építessék meg.
10. Kolozsvártól Sz. Régenig, Fejérvártól Marosvásárhelyig, s Brassótól Tordáig államköltségen országutakat álltassanak fel, oly formán, hogy minden vonal a Mezőséget vágja keresztül.
11. Mind a direct, mind az indirect adók kevesbítessenek. (Eljenzés.)

Zeyk Károly: A közkívánatnak leginkább megfelelhetvén, ha nyilatkozatomban mentől rövidebb vagyok, csak kevés észrevételt fogok tenni.

Naszódvidéke főkapitánya bevezére két megjegyzést teszek. Azt tetszett mondani, hogy 1848-ban nem lehetett komolyan és nyugodtan tanácskozni, mert egy nagy csapat ment a kormányzó lakásához, s ott nagy lármát csapott, de a kormányzó azt mondván: „takarodjatok innen”, mire csakugyan el is takarodtak. Azt hiszem lényesebb bizonyosságot annak, hogy itt normális állapot volt, ennél nem is lehetett volna felhozni. A főkapitány ur továbbá hibául rója fel a pesti országgyűlésnek, hogy az az unio részletezésébe és annak nyomán a román nemzet sérelmi orvosoltatásába bele nem bocsátkozott. Azt kérdelem én a t. főkapitány urtól, mivel ama országgyűlésen, mint képviselő, szerencsés voltam együtt lehetni, valjon azon idők alkalmak voltak-e arra, hogy a törvényhozás mezején ily nevezetes kérdések elhatározottassanak?

Előlk: Bocsánatot kérek, hogy a tisztelt követ urat félbeszakítom, de kérem kívánom az érdemes szász követ urakat arra, hogy miután a tanácskozás befejezéséhez közeledünk, méltóztassanak helyeiken maradni.

Zeyk: Az 1848 diki I-ső törvényczikk genesisé előadásában eljuttottam oda, hol a törvényhozó hatalomnak teendője megszűnik, mert ha a törvényhozó hatalomnak egyik fele a korona, a törvényt szentesíti, a másik fele, az országgyűlés azon szentesített törvényt a maga kebelében felolvastatván, elfogadja s felolvasás által kihirdeti, a mi ezután a kezelés körül még történik, az nem a törvényhozó hatalom teendője. Régebben a kormányzó gondoskodott a törvények kihirdetéséről és az ő Felségehez aláírás végett átküldendő törvényczikket fölterjesztéséről. 1848-ban, mint azt Szabváros képviselője is előadta, ezekbe a belügyminister járt el. Már kérdem, mivel törvényhozó hatalom volna az, mely által érvényes módon hozott törvény elvesztené érvényességét csak azért, mert egy dicasterium vagy egyes hivatalnok hanyagul vagy rossz akaratból járt el teendőiben, vagy azok eligazításában a körülmények által gátolva volt. (Helyeslés.)

Továbbá azt hiszem, hogy a törvényhozó hatalmat működésében meg nem gátolhatja bármely gyűlés, tartassék az bár hol e hazában, és így bármilyen kérelemmel járult legyen is a balázsfalvi gyűlés az országgyűléséhez, azt a törvényhozó hatalmat, mely a Felségtől és országgyűléstől áll, teendőjében meg nem gátolhatta.

Érsek Siulutiú ő nmlga kedélyesen méltóztatt minket fölszólítani, hogy ne vegyük el a román nemzetől azt, a mit annak az 1863 diki törvények adtak. Mi, uraim, a román nemzetől semmit sem kívánunk elvenni, ohajtunk, hogy az mind azon javadalmakban részesüljön, melyekkel mi bírnunk, de arról nem tehetünk, hogy a 63 diki szobeni gyűlés oly szerencsétlapon alapon volt összehívva, hogy annak munkálatait törvényeseknek, a törvényesség criteriumával bírónak el nem ismerhetjük és éppen azért, nehogy mi is azon hibába essünk, a mi megtörténék, ha mi itt, hol illetékesek nem vagyunk rá, biztosítékokat adnánk; éppen azért kívánjuk, hogy azok a román nemzetnek ott adassanak, hol, ha megadatnak, századokon keresztül meg fognak tartatni, hol azok biztos alapon lesznek: a pesti közös országgyűlésen. (Helyeslés.)

A közös pesti országgyűlés nézetem szerint nem tehet egyebet, mint vagy megbagya azon uniofele szerkezetet, a mely Zsigmond császár gyöngye uralkodása alatt és miatt kötötte egybe a külön-

böző nemzeteket, és ekkor nem tehet egyebet, mint hogy a három nemzet mellé, mint 4-diket a román nemzetet sorolja, vagy pedig az általános nemzeti szabadságot állítja helyre, s ekkor a román nemzet, mint negyedik nemzet bezikelyeztetésének nincs értelme, mert nem lévén a magyar nemzet az első, a székely a második, a szász a harmadik nemzet, nem lehet a román nemzet a negyedik, hanem egyenlő joggal s szabadsággal fog e hazában minden nemzet birni. (Helyeslés.)

Bátor vagyok még igen röviden Brassó város érdemes követének indítványához szólni, megjegyezvén, miként azon tisztelt követársunk, ki e hazában köztiszteltetben áll, bizonyosan akkor, midőn véleményét elmondotta, babérokra nem számított, mi be van bizonyítva az által, hogy Szabvárosban ugyanazon véleménye elmondásával tapsokat nem aratott. Brassó tisztelt követének véleményét indítványommal ugyanazonosnak tartom. A tisztelt követ ur elismeri az 1848-ki I-ső törvényczikk törvényességét, elismeri azt, miként annak folytán itt törvények hozatalába elegendő nem lehet, hanem csakis a közös pesti országgyűlésen. A követ ur a szász nemzetre nézve némely kéréseket, követeléseket kíván ő Felsége elébe terjesztetni, a mire nézve fölszólítom azokat, kik velem e tárgyban egy nézetem vannak, terjeszszük Brassó követe kérését ő felsége elébe, hogy ő felsége, mint a törvényhozó hatalom egyik fele, méltóztassék az igazság és jogegyenlőség alapján tekintettel lenni és felügyelni arra, hogy a törvényhozó hatalom második fele a közös országgyűlés tekintettel legyen azokra. Megvallom, erre engem nem csak az ndvariasság indít, hogy azokat, kik nézetemet pártolják, kielégíteni kívánjam, mert én valóban ohajtom, hogy a szász földnek, a regius fundusoknak azon municipalis jogai, melyek az ősi, eredeti alakban a népből származott kormányzatnak egy igen szép példáját adják, a szász földnek ezen kormányzata, mely az egyes polgároknak bazi életébe is befolyt, megmaradjon a régi alapon.

Végül még megjegyzem, hogy Hoszszu követársam véleményét hasonló uton ő felsége elébe fölterjesztetni kívánom.

Előlk: Hosszas tanácskozásaink eredményét röviden kívánom egybefoglalni. A fenförgő tárgyra nézve három indítvány tétellett. Az első indítvány lényege, melyet ns Kolozsmegye követe Zeyk Károly ur tett, röviden ez: „hálás köszönetet kíván ő felségének nyilváníttatni azért, hogy a jogfolytonosságot eismerni, és hazánkat régi törvényes állásába visszahelyeztetni méltóztatt. Az unioról szóló t. cikk tárgyalásába bocsátkozva egy nyilatkozott, hogy azon törvény mind lényegére, mind formájára nézve tökéletesen törvény erejével bír, hogy az mindazon kellekkel bír, melyek hazánk törvényei szerint egy törvény törvényességéhez megkivántatnak. Kimondotta továbbá azt, hogy ezen törvényczikk Erdélyre nézve hasznos, mert kívánatos, hogy Erdély Magyarországgal összeolvadjon.

Kimondotta harmadszor, hogy ha szintén ezen törvény bővebb vizsgálatába kívánánk bocsátkozni, arra jogosítva nem vagyunk. Ugyanis az unioról szóló t. cikk már egy közös törvényczikk Magyarországgal, melyet Erdély egy maga tanácskozás alá nem vehet. Miundekeznél fogva föliratot javasol ő felségéhez intéztem, melyben mindezek, miket itt röviden előadtam, foglaltassanak, egyszersmind pedig nyilváníttassék az is, hogy Erdély a külön nemzetiségek mindazon méltányos kívánatait bele kívánja az unioról szóló törvényczikkbe foglaltatni, melyek Erdély Magyarországgal uniojával nem ellenkeznek.

Zeyk Károly: Csak azt kívánom megjegyezni, hogy én nem azt mondtam, miként ő felsége Erdélyt törvényes állásába visszahelyezte, hanem azt, hogy törvényes állását utba igazítani méltóztatt.

Előlk: Kolozsmegye érdemes követe ezen indítványával kapcsolatban van Brassó követének indítványa, ki tökéletesen csatlakozván az előbbi indítványhoz azt, mit a szász nemzet érdekeire nézve kívánatosnak látott, följöttette s az ő felségéhez intézendő fölterjesztésbe fölvetetni kérte. Kapcsolatban áll még Kolozsmegye követe indítványával azon indítvány, melyet Hoszszu követ ur az imént felolvasott.

A második indítvány az, melyet b. Siaguna ő excellenciája tett. Ezen indítvány rövid tartalma az, hogy ő nmlsága ezen országgyűlést nem ismerhetvén el illetékesnek arra nézve, hogy az unioról szóló törv. czikk fölött határozasson, föliratot javasol ő felségéhez intéztem, melyben kéressék meg ő felsége, hogy ama a követválasztásra vonatkozó törv. javaslatot, melyet az 1864-iki szobeni gyűlés ő felsége elé pro confirmatione terjesztett, megerősíteni és annak nyomán egy új erdélyi országgyűlést összehívni méltóztassék, a mely az unioról szóló törv. czikket vizsgálat alá vegye.

A harmadik indítvány Szabváros érdemes követe Rannicher ur által tétellett. E szerint követ ur az unio létesítése ellen szót emelni nem akar ugyan, mindazonáltal azt kívánja, hogy ezen országgyűlés egy újabb törvényjavaslat kidolgozásába bocsátkozzék, melyben azon mód, hogy miként kíván Erdély Magyarországgal összeköttetésben lenni, ki legyen fejezve. Az illetén módon kidolgozott újabb törvényjavaslat terjesztessék ő felsége elé megerősítés végett, melynek megerősítése után Er-

dély s Magyarország kössön egy olyan állam szerződést, melynél fogva ezen egyesülés állandósíttassék.

Rannicher: Kívánja, hogy indítványa a mint azt irásban beadta, felolvastassék, a mi megtörténik.

Előlk: Ugy hiszem, hogy a következő rendben lehetne a kérdéseket fölteni:

Főször is azokat fogom fölkerüni, kik a báró Siaguna ő nagyméltósága indítványát, pártolják, hogy méltóztassanak ezt föllálás által nyilváníttani.

Másodszor azokat szólítom föl föllálásra, kik Rannicher követ ur indítványát támogatják.

Vége harmadszor, ha az első két indítvány egyiké sem fogadtatnék el, fölkerüni azokat, kik Zeyk Károly követ ur indítványát kapcsolatba Bömches és Hoszszu urak által ajánlott hozzáadásával pártolják, méltóztassanak föllállani. (Általános helyeslés.)

Miután felállással történik a szavazás, felszólítom mindazokat, kik nem országgyűlési tagok, hogy hagyják el a termet.

(A teremben levő hallgatóság elhagyta a termet.)

Előlk: Már most felszólítom azokat, kik b. Siaguna ő nmltósága indítványát pártolják, hogy méltóztassanak föllállni. (Megtörténik.) Én kisebbséget látok.

B. Siaguna: Szükségesnek tartom megjegyezni, hogy többen, kik az általam tett indítványt pártolják, nincsenek jelen, de azért az általunk beadandó feliratot aláírni kívánják.

Előlk: Méltóztassanak most azok föllállni, kik Rannicher követ ur indítványát támogatják. (Megtörténik.) Az indítvány, mint látom, kisebbségben marad.

Méltóztassanak már most azok, kik Zeyk Károly követ ur indítványát, kapcsolatban Bömches és Hoszszu követ urak által ajánlott hozzáadásokkal elfogadni kívánják, ezt föllállással nyilváníttani. (Megtörténik.)

A tekintetes KK. és RR. többsége Zeyk Károly ur indítványát azon hozzáadással, melyet Bömches és Hoszszu követ urak ajánlottak, batározattá emelte. (Helyes, zajos eljenzés.)

Fölkerem az itélőmester ő méltóságát, hogy a mint a mai ülésről szerkesztedő jegyzőkönyvvel elkészül, méltóztassék ezt velem tudatni, miszerint iltést hirdethetessék.

Rannicher kijelenti, hogy a kisebbség votumát beadja.

B. Siaguna: Bátor vagyok nagyméltóságodnak jeleneni, hogy kisebbségben maradt indítványomat elvbarátaimmal együtt egy legalázatosabb feliratra fogjunk foglalni s azt nagyméltóságodnak azon kéréssel adandjuk át, hogy azt, mint a kisebbség votumát, a többség votuma mellett ő Felsége legmegasabb trónjához juttatni méltóztassék.

B. Jósika Lajos: Én elősmerem ő Felsége atyai szívének azon kegyességét, melylyel ezen országos gyűlést összehívta a végett, hogy ezen országgrész nézeteit és kívánatait azokon kívül, mik az 1863-diki szobeni gyűlésen kimondattak, megtudhassa, de azon meggyőződésben vagyok, hogy az általunk itt kimondott vélemény nem országos határozat, mely törvénynek alapja lehet s ennél fogva a midőn itt akar a többség, akár a kisebbség ő Felsége felszólítása következtében véleményt nyilvánítt, az nem mint külön vélemény, hanem csak mint egyesek véleménye terjesztethetik ő Felsége elébe.

Előlk: Azt hiszem, hogy a tekintetes KK. és RR. többsége által elfogadott vélemény csak mint országgyűlési határozat, a kisebbség nézete pedig mint külön vélemény terjesztethetik ő Felsége elébe.

Ülés vége 3 órakor.

Magyarországi Lapunk utóbbi számában báró Kemény Domokos beszéde elején az 579. lap 1-ső hasábján 10-ik sorban, hibásan áll „helyhatóság” e helyett „hallgatóság”.

Különfélék.

— Az országgyűlésen felmerült három nézet mellett a szavazatok állásáról a következő összehasonlító kimutatást vettük: Siaguna indítványa mellett volt mintegy 33 szavazó, a Rannicheré mellett mintegy 34. (E számítás hibás, a mennyiben a Rannicher ur mellett szavazók az ellenvéleményt aláírva, számuk tisztán kivethető s miudegyütt 24 egyen van R. urral együtt.) S ugy a Zeyk Károlyé mellett 166. (több van, a mennyiben a Rannicher s tán Siaguna ur pártján sincs annyi, a mennyi számított.) Azonban a felveti számok szerint vont következtetéseket.) Tehát — így folytatja közö — az összes 233 szavazóinak $\frac{2}{3}$ nál több szavazott az unio mellett. Az egy-s indítványokkal szemben az arány még kedvezőbb. Az egyéni szavazatok számát véve a többség 66. A Siaguna indítványával szemben a többség 133, a Rannicherével szemben 132. Követi többség összege: szavazott 104 követ, ebből 66 az unio mellett, tehát az egész követi karban a többség 28. A Siaguna indítványa mellett szavazott 10, tehát ezzel szemben a követi többség 56, a Rannicheré indítványa mellett 28, (?) tehát a többség 38.

* A pesti lapok szerint mindenütt feszült figyelemmel várják ő Felsége trónbeszédét, melylyel az országgyűlést meg fogja nyitni. Hir szerint

az országgyűlés megnyitása napján fog a régen várt amnestia is kihirdettetni.

* A jótékony ügyelet által folyó hó 11-én rendezendő hangversenyre a helyek iránt intézkedni lehet a színház irodájában folyó hó 9- és 10-kén délelőtt 10—12 óráig. A helyek ára: Alsópáholy 5 frt, középpáholy 6 frt, felsópáholy 4 frt, körszék 2 frt, első- és másodrendű zártzék 1 frt, emeleti és földszinti zártzék 70 kr. Állóhely 50 kr, karzat 20 kr. A rendező bizottság.

* Az országgyűlés mindkét háza gyorsírodáját Penyvesi Adolf és Könyi Manó urak fogják vezetni. Kétségenkívül kitűnő erő mindkettő. Könyi ur a most folyó gyűlések alatt is fényes bizonyosságot adt, hogy egyike a legszebb gyorsíróknak, ki munkáját páratlan szorgalom és szabotossággal végzi. Sokszor volt alkalmunk meggyőződni, minő büszséggel bírja kísérni a leggyorsabb beszédet is. Penyvesi aligha kaphatott volna ügyesebb társat a pesti országgyűlésre.

* Dumas Sándor néhány nap óta Pesten időzik, hirszerint ezuttal csak egy cousesiet számdékoznék tartani. Pestről Dumas Velenczébe utazik, hol mintegy két hetet tölt, s ezután ismét felkeresi Pestet.

Politikai vegyes hírek.

A horvát országgyűlési viszály kérdése vonatkozólag a „Volksfreund” oly tudósítást közöl, mely szerint a fusiopárt nem számolhat teljes elégtételre. — Különbön ezen ügyben nem történt még végelhatározás. A zagrabi bíbornokérsek és Sokcevicus bñ gyakran tartanak értekezleteket a horvát udvari kancellária főbb tagjaival.

A zagrabi „Domobran”, a fusiopárt elleni demonstrációról szól s ilyentül azt tünteti fel, hogy a csamai káptalan visszahívta a horvát országgyűlésről ottani követét és Mazuranics volt kancellárt szólította fel, legyen képviselője; ez azonban megköszönte a bizalmat, s Ilijasevicus kanonokot ajánlotta.

Ő Felsége elnöklete alatt dec. 3-án Bécsben ministertanács tartatott, melyen valamennyi minister és kancellár jelen volt. Báró Sokcevicus horvát bñ és Hanlik bíbornokérsek szintén résztvettek az értekezletben, mely 4 óráig tartott. A dec. 4-i ministertanácsban szintén jelen voltak az összes ministerek és kancellárok.

A horvát ügyben gr. Belcredi államminister-nél értekezlet tartatott, mely 12 órától 4-ig folyt, s melyben a fusionisták részéről Rauch, Pejacsevics, Hellenbach, Bedekovicus és Mrzovicus urak vettek részt. Az értekezleten továbbá gr. Eszterházy minister és Majláth udvari kancellár is jelen voltak. A fusionisták a csonka országgyűlés minden végzését semmiesnek ohajták kijelentetni s az országgyűlést a nov. 23 ki statusquoba visszahelyeztetni. Az említett értekezlet nem vezetett eredményre, miután ma ugyanazon tagok részvétele mellett folytatandó volt.

Moldvából szomorú hír érkezett: Az inség ott folytonosan növekszik, miért is a kormány az éhhalál miatti aggodalmak folytán Moldva több kertletében a gabna kivételét beiltta s az inségek fölsegélyzésére egy millió piastert hagyott helyben. London, dec. 4. Dublinban az elzárt feniek éjjel erősebb börtönökbe tételtek át. A „Herald” biztos tudósítást kapott, hogy a helga király halála közvetlen következendő.

A jamaikai fölkelés eluyomásáról szóló tudósítások iszonyt gerjesztők. Ott 2000-nél több szerencsény részt felakasztott, részt agyonlövettet. Egy jamaikai lapnak oct. 30-káról ezeket írják: „Éjjel nappal foly az akasztás, s a sok holttel kigőzőbűsége valószínűleg veszélyes járványt fog előidézni. A hullák szaga már is megrontotta a levegőt. Különbösen tegnap este büzös gözök emelkedtek azon sirokból, melyekbe a hullák eltemetettek. A st. thomasi kertletben The Eastban a mai napig 1050 lázadó végeztetett ki.” A többi kertletekben is hasonló eljárás követnek az angol batóságok; a katonaság pedig mindenfelé feldulja a négerek helységeit, a lakosokat öldösi s kirabolja.

Ujabb. A francia cabinet köszönetét fejezte ki az osztrák kormányának, hogy oly készségesnek mutatkozott a konstantinápolyi cholera bizottság tanácskozásaiában kitűnő által résztvenni. Franciaország egy diplomatát fog oda küldeni Lalemagne gr. személyében, ki ezelőtt hosszabb ideig követségi titkár volt Konstantinápolyban. Austria az inter-nunciatura egyik tagja által lesz képviselve, kinek oldala mellé valószínűleg az ottani követségi orvos is fog adni.

Párisi hírek szerint a külön missióban ott tartózkodó Schofield unionista tábornoknak sikerült egyezményt létrehozni, mely által a barátságos viszonyok az Egyesült Államok és Franciaország közt biztosítottak, s melynek legelső következménye leand, hogy Napoleonnak lehetségessé tételik seregeit a mexicói trón veszélyeztetése nélkül visszavonni.

Bécs, dec. 6. A „G. C.” szerint azon hir, mintha Belcredi a rendőri ministerium vezetését letenni szándékoznék, alaptalan.

Bécs, dec. 6. Az alsó ausztriai tartományi gyűlésen a majoritásnak a szeptemberi manifestumot ostromló felirata 46 szavazattal 10 ellenében elfogadtatott. — Giskrának hasonló indítványa Brñnben 51 szavazattal 43 ellenében megbotott.

Kiel, december 5. A „Holsteinische Verordnungsblatt” jelenti: A Kopenhága és Hamburg közt tervezett vasutvonalhoz tartozó Neustadt Oldenburg-Heiligenhafen-Fremarsundi területen Kröhne polgári mérnök nyert engedélyt a nivellálási munkálatok megtételére. — A dán postaigazgatósággal kötött egyezmény folytán Kiel és Koröer közt napokénti gőzhajózási összeköttetés fog nyitattani.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL.

NEM HÍVATALOS.

(372) ^{9/12} (1-*)
A három millió alaptökével felállott „Pesti biztosító intézet“

Kolozsvári főügynöksége

piac és óvár-szegleten 268 számú Knautsz-házban biztosításokat eszközöl a legújta- nyosabb díjak és igen kedvező feltételek mellett:

a) **tűzkárok ellen**, lak- és gazdasági épületekre, gyárakra s ezekben foglal- tató ingó javakra, egymint: gépekre, gazdasági és iparüzleti szerelvényekre, bútorokra, állatokra, sat. továbbá mindenféle mezei természetmennyekből álló készletekre, akár föld alatt álljanak azok, akár szabadban, kazalokban vagy asztalokban.

Biztosítás eszközöltek házibőrbeli veszteség ellen is, a mennyiben ez az illető tűzkárosulása következtében támadhatna.

b) Szárazon vagy vízen szállított javakat érhető **elemi károk ellen**.

c) **jégkárok ellen**, mindennemű mezei természetmennyekre nézve, a megáll- apított kár teljes értékének megtérítése mellett.

d) **Az ember életére**, és pedig mindennemű tőke, kiházasítási és évráradéki biztosításokat illetőleg. (Az e nemű biztosítások azonban csak később kezdetnek meg.) E nagy pártolásnak örvendő hazai intézetet a közbizalom néhány hónapi fenn- állása óta, november 15-keig 21,282 biztosítási eset által fizeltte meg 80,322,012 forint összegig, melyből 173,042 frtnyi kárt azonnal ki is fizetett.

Erdély minden vidékein is vannak ügynökségek felállítva, melyek közül különösen:

Staibl Antal ügynök urat	Maros-Vásárhelyen,
Peiella Ottó	Dézsén,
Szongott Kristóf ügynök urat	Szamosújvárt,
Duló János	Tordán,
Horváth Ferencz	Nagy-Enyeden

mindennemű biztosítások felvételére ajánlja

a Pesti biztosító Intézet kolozsvári főügynöke
KOVÁCS J. JÁNOS.

(304) ^{9/12} (4-5)
Figyelemre méltó hirdetés,

Melynélfogva alólirt hitos alkusz, mindazon helybeli és vidéki közönség tag- jait, kik a kolozsvári kir. szab. zálogkölcson-intézetbe ügyeiket magok, távollásig vagy egyéb ok miatt el nem végezhetik, értesíteni kívánom, mi- ként zálogkölcsonre szánt arany- ezüst-érmék, ékszer- és bérzei érték-papírok bé- tévesít, kiváltását, vagy átíratását, 40 frton kezdve akár mekkora összegig bérmen- tes levél megbízással elvállalom; 40 frtól 100-ig minden egy forinttól 3 kr., 100-tól 200-ig két kr., 200 frton feljül egy és fél krajczár díj mellett Megjegyzendőnek vélem, mi- ként az intézet minden tárgytól a tiszta becsértéknek legalább 60 és legfeljebb 90 százalékat adja kölcsön. A legrosszabb határidő 6 hó, mely idő lejártával a be- tett zálog kiváltandó vagy átíratandó, és ekkor a kamat és járandóságok kifizeten- dők. A pontos eligazításra és legnagyobb titoktartásra magamat kötelezem. Urbéri- kárpótlásokat is, legyen az előleges vagy végleges ha azokra mig senki előjegyezve nintsen, 1000 frtot akár mekkora összegig eladni képes vagyok; bizonyos és biztos eladónál sem határidő nem tűzetik ki, sem betáblázás nem kívánatik. Továbbá tudatni kívánom azt is, miként bel- és külvárosi házaknak és falusi jószágoknak bér- be vagy örökroni eladását, megvásárlását, vagy elszerezését, ugy akár minemű körülméz tartozó dolgoknak eligazítására vállalkozom.

Lakásom Kolozsvárt belmonostortczza 192 szám alatt ifj. **SZENKOVICS MÁRTON**, h. alkusz.

(355) ^{9/12} (3-6)
Hirdetés.
 Mindenki a legjobban választ ha kész fehér ruha és vászonemű szükségleteit az első és elismert, cs. királyi országosan szabadalmazott **Fehér ruha és vászonemű gyárból** (Leopoldstadt, Taborstrasse). „A fehér lónál“ 6 és 8 szám alatt, Bécsből hozatja meg, a hol az alább megnevezett cikkek, valódiságáról jót állva a gyári árak felén kaphatók.

Kész férfi ingek	Még mosatlan vászonból.
Gyapottas vászon ingek, mell-díszlettel	mindenütt 3 frt — itt csak 1 frt 75.
Finom rumburgi ingek, kézimű	mindenütt 4 frt 50 itt csak 2 frt 60.
Valódi „Belfaszi“ vászon ingek, legfinomabb fajtából	mindenütt 7 frt — itt csak 3 frt 50.
Nehéz rumburgi vászonból	mindenütt 8 frt — itt csak 4 frt 25.
Kész női ingek	új francia szabással.
Vászon tűzzelt női ingek	mindenütt 3 frt 20 itt csak 1 frt 75.
Finom Károlina ingek, új divat	mindenütt 4 frt 50 itt csak 2 frt 60.
Himezett melvirágos ingek	mindenütt 6 frt — itt csak 3 frt 25.
Finom francia Ravers ingek	mindenütt 7 frt 50 itt csak 4 frt —
Eugen Ravers, parisi szabás	mindenütt 12 frt — itt csak 5 frt —
Pongyola ingek, himezett nyak és ujjakkal	csak 3 frt 50 és 4 frt 50.

Valódi vászon férfi lábravalók
 gyapottas 1 frt 25, rumburgi 1 frt 50, magyar szabással — 1 frt 75.
 6 darab nehéz rumburgi vászon zsebkendő — mindenütt 3 frt — itt csak 1 frt 75.
 6 finom irlandi, kézi fonatu — mindenütt 4 frt — itt csak 2 frt 60.
 6 darab, lioni czérna zsebkendő, legfinomabb — mindenütt 6 frt 50 itt csak 3 frt —
 6 darab, rumburgi damaszt zsebbeli — mindenütt 6 frt — itt csak 3 frt —
 Egy 2 rőf szőles lepődő varrás nélkül — mindenütt 4 frt — itt „ 2 frt 50.

Kaiserl. kőni l. landesbefugtes
Czim: Leinenwaaren-Fabrikslager,
 Taborstrasse, zum weissen Rosz, Nr. 6 & 8. in Wien.
 Vidéki megrendelések postai utánvét mellett pontosan teljesítenek, cupán a nyakbőség és az egyén magosságát kérjük megjelölni.

(90) ^{9/12} (9-12)
 Cs. kir. ausztr. kiv. szab. és első amerikai és angol szabadalommal ellátott
ANATHERIN-SZÁJVÍZ
 Dr. POPP J. G. gyakorló fogorvostól, Bécsben, Stadt, Bogner-gasse 2-dik sz. alatt.
Egy palack ára 1 frt 40 kr. Csomagolás 20 kr.
 E kiténő készítmény létezésének 15 éve alatt még Európán kívül is szerzett magának ismeret és hírt. Használata legézszerűbbnek bizonyítá mindenféle fogfájás ellen, úgy a szájhús mindentéle beteg- séget, fogíny, könnyen vérző betog foghús, caries és skorbus ellen. Főelővászítja a nyálát, a fogköve- sédés képződése megakadályoztatja, a szájbán frissítőn és izlésvajítóan hat, tehát gyökeresen elűzi a rossz szagot, a mely mi vagy üres fogak, ételek és dohányzás által keletkezik. Mintán a szájbiz a fogakra és szájrészekre legkevesebb sem hat ártadólag vagy edzőleg, mint folytonos szájtisztító-szer is a legjobb szolgálatot teszi, s annak minden részét tökéletes egészségben és frissességben tartja a legmagasabb korig. Magas gyógyszer- tekintélyek bizonyítványai elismerték ártalmatlanságát és ajánlatosságát s szá- mos híres orvos által gyógyszerként rendeltetik.

Fogtapasz, üres fogak tapasztására, ára 2 frt. 10 kr.
Anatherin-fogpép, ára 1 frt 22 kr.
Nővény-fogpép, ára 63 kr.

BIZONYTÉNYEK:
 Kolozsvárt: **WOLFF J.**, Dr. **HINCZ Gy.** és **Esther J.** özv. gyógyszerárban. Tor- dán: Wolfi gyógyszer. Szegedben: Müller gyógyszer. Zóher, Steiner. Brassóban: Fabik gyógyszer. Jekelius gyógyszer. G. Antal & C. Károly-Fehérvárt: Sander gyógyszer. Segesvárt: Misselbacher & Deutsch, Démián D. Beszterczen: Dietrich és Fleischer. Dézsén: Krémer Sámuel. Dévén: Bosniaki & Gergely. Medgyesen: Foltbert gyógyszer. Nagy-Enyeden: Oberth J. gyógyszer. M. Vásárhelyt: Fogarasi D. és Bucher. Szászvároson: Leonhardt, Büchler. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahon: Weiss gyógyszer. Sz.-Somlyón: R. Tarsa Ign. Kéádi-Vásárhelyt: Nagy Jakab. Bészerményben: Lányi J. gyógyszerész. Nagy-Bányán: Papp gyógyszer. N.-Károlyban: Jellinek gyógyszer. Nyiregyháza: Bertalan gyógyszerésznél. Sainyer-Várallyán: Gerber gyógyszer.

(338) ^{9/12} (3-*)
 Cs. kir. kizáról. szabad.
fog-szivarok,
 legújabb, s mint legjobbnak elismert s legkényelmeseb szer a fogfájás minden neme ellen,
 egyedüli feltalálója: **Török József** gyógyszerész Pesten, kirá yutca 7. sz. alatt.
 Ezen fog-szivarok, kényelmes alkalmazásuk s biztos hatásuk végett **áta- lános használatra** minden magasztalás nélkül maguk-magukat a legjobban ajánlják — A fogfájásban szenvedő azon pillanatban meggyőződést szerezhet ma- gának, hogy egy jeles és okzerül'eg összeállított készítményoyel mely a célnak tökéletesen megfelel — van dolga.
Ára egy skatulyának 1 frt, 1/2 skatulyának 50 kr. Postán küldve 10 krral több.
 Ismételadók illendő százalékban része-ülnek.
 Középponti elküldési raktár: a fentérintett gyógyszerésznél.
 Erdélyországra nézve főraktár: **WOLFF JÁNOS** gyógyszer. urnál Kolozsvárt, továbbá: az ország minden gyógytárában.

(285) ^{9/12} (5-12)
Egger Dávid
aranyműves
PESTEN, Nagyhidutca 5-dik szám alatt
 ajánlja a magas Nemesi családoknak és t. ez. közönségnek gazdagon ellátott raktár- rat divatos és régi modorú díszszeg-lyzeteknek (gala Garnitúrák), nem különben régi és divatos modorú ésszereknek a legilendőbb áron, ugy pedig, hogy egy tökéletes díszszegelyzet mely magában foglal, egy övet, mentekötőt, forgót, kardkötőt és 42 gombot ezüstből és valódi kővekkel kirakva
180 forinttól 3000 forintig drágakövekke.
 Azon, műhelyemben készült és az 1862 dik évi Londoni világműkiállításban nagy é emmel díszített, drágakövekkel ékített szegelyzet boltomban megtekintés és eladás végett ki van állítva.
 Egyes részeknek szegelyzetre való összeállítását leggyorsabban, szintu y nyitá- sokat legújtanysabb áron műhelyemben készíteni elvállalom.
 Levélre postafordultával utasítással fogok szolgálni.

(313) ^{9/12} (3-12)
Dr. Pattison köszvény gyapotja
 azonnal és gyorsan gyógyít mindenféle **köszvényt és csúzt**, mint: arcz-, mell-, nyak-, és fogfájást, fej-, kéz- és térd-köszvényt, gyomor és altesti fájdalmakat.
Valódiilag kapható Kolozsvárt csupán csak **Engel József** gyógyszerész urnál. Kissebb csomag **50 kr.** Nagyobb **1 frt** utasítással együtt.

(349) ^{9/12} (3-3)
Uj fűszerkereskedés és gőzmalmi liszt-raktár.
 Alólirtott tisztelettel jelenti, hogy a fűtérén a báró Jósika Lajos ö nagysága háza alatti egyik boltban jól ellátott **fűszer-, festék- és anyag kereskedést** nyitott, hol egyszersmind **a dézsi gőzmalom minden készítményeinek fő-raktára van.** Ajánlja egyuttal alólirtott gazdagon ellátott **vas- és nürnbergi áruk** keres- kedését a „Tivoli“ alatti boltban.
 Fűszerezikei mindenkor friss állapotban, a lehető legújtanysabb árakra szabvák.
 A gőzmalmi lisztek árai következők:
 Nro. 00 Király liszt 8 frt 60 kr. Nro. 4 Kenyér liszt 4 frt — kr.
 „ 0 „ 7 frt 60 kr. „ 1 Zsemlekása leg-
 „ 1 Munt „ 6 frt — kr. „ 1 finomabb . . . 8 frt 60 kr.
 „ 2 „ 5 frt 60 kr. „ 2 Zsemlekása
 Nro. 3 Zsemle liszt 4 frt 80 kr. „ 1 finom . . . 7 frt 60 kr.
 Számos látogatásért esdve, pontos szolgálatot ígér
NIK FERENCZ.

R Á T H M Ó R N Á L
PESTEN megjelent: s minden könyv- árusnál kapható Kolozsvárt **Stein Já- nos és Demjén Lászlónál.**
Parlamentari felelős kor- mány és megyei rendszer.
 Irta **TISZA KÁLMÁN.**
 Ára 80 kr.
 Országgyűlési beszédektára,
Jegyzőkönyv és Okmánytár.
 Ára ivenként 3 kr.

Okmánytár
 Erdély legújabb jogtörténelméhez.
1848—1865.
 Összeszedte **SÁNDOR JÓZSEF.** Ára 2 frt o. ért.
 Postán megrendelt példányért fuvarlevélre megkívántató bélyeg- és pakolásért még **10 kr** melléklendő.
Erdély Magyarország kiegészítő része.
 Irta **SÁNDOR JÓZSEF.** Ára 1 frt 20 kr.
1847/48-dik évi Magyarhoni országgyű- lési törvényczikkek.
 Ára 40 kr.
Erdély nagyfejedelemség 1848-dik évi országgyűlésének jegyző- és irománykönyve.
 Hiteles kiadás. Ára 1 frt.
Az Erdélyi Unio, történelmi rajz.
 Irta **Šzilágyi Ferencz.** Ára 60 kr.

Macaulay B. Lord Clive. War- ren Hastings. Az angol Kelet- india meghódításának története. For- ditotta Szász Károly. Ára 2 frt.
Baloghy Ádám. II. Lajos ki- rály ö felsége. Regény. 2 frt.
II. Rákóczi Ferencz és kortársai- nak kiadatlan levelei. Ára 1 frt.
Nagy Iván. Magyarország csa- ládai czimerekkel és leszármazási táblákkal. 18 kötet A—V. egy kötet. Ára 3 frt 40 kr.
Mühlbach L. Négy nap egy színészön életéből. (Mademoi- selle Claison). Fordította Kármán. Ára 50 kr.
Meissner A. Schwarzgelb. Történeli korrajz a mult évtizedből. Hat kötet. Ára 6 frt 80 kr.
Thaly Kálmán, Battyán János II. Rákóczi F. fejedelem vezérlo tá- bornoka. Ára 3 frt 60 kr.
Mignet Stuart Mária. Fordította Berzeviczy E. Ára 2 frt.
Arany J. Buda halála. Hun rege. A m. akademia által Nádasdy-díjjal jutalmazott mű. Diszkötésben 3 frt.

CSAK EGY BOLT VAN
 a kolozsvárt
 a piaci templom körüli épületek monostor- utczával szemben lévő szegletén, a hol
valódi Budai sashegyí
Veresbor
 kissebb és nagyobb mértékben jutányos áron kapható.
VAJNÓCZY és DALLOS.

(360) ^{9/12} (3-*)
KÁTRÁNY SZAPPANY
 legbiztosabb szer **mindennemű börtisztátalanságok** ellen, ajánlja **darabját 30 krral.**
 Kolozsvárt, **WOLFF J.** gyógyszerész

(370) ^{9/12} (3-3)
Fischer Katalin,
 fodrásznő Bécsből,
 tisztelettel jelenti mindazon t. ez. nőknek, kik hajokat a legújabb divat szerit ohaj- ják fordítani, hogy ilyenmü rendeléseket mindig elfogad belhidutcai 317. sz. alatti szállásán.
 (351) ^{9/12} (5-6)
Nuridsán testvérek tisztelettel köztü- domásra juttatják, hogy urbéri és dézma kárpótlási ügyekkel foglalkozó irodájuk egyike Nuridsán József vezetése alatt folyó évi november 15-én Kolozs- várt tordautczában a Vikol ház- nál megnyilván, tisztelettel felszólítják m adazon t. ez. földirtokoz urakat, kik őket az utólagos kárpótlás bejelentésével meg- bízták és kik végleges kárpótlási igényeiket a nagyméltóságú kir. földtehermentesítési országos alapigazgatóságnak közelebből minden hazai lapban kiadott hirdetménye értelmében bejelentni kívánják, hogy min- dennemű becses megbízásaikat a fenn írt irodához intézni méltóztatassanak.
Nuridsán testvérek.

(352) ^{9/12} (5-*)
Boskovits Ignacz
 pesti opticus
 itt csak
 tartozko- dik a legfinu- mabb árucik- keivel. Raktára a n.-piacson gr. Telekiház

(369) ^{9/12} (3-3)
Arverezési hirdetés.
 A Heszati köz birtokosság **Járavizi és Heszati korcsomárlási Jára,** jelen év **december 19-én Szent-Lászlón,** egy vagy több évekre, akár együtt, akár külön külön 1866 ik év január 1-80 nap- jától kezdve, árverés utján bérbe fog adatni. Az árverés feltételei előlegesen is Gyaluban Soos Ferencznél megte- kinthetők.
SOOS FERENCZ, algondnok.